

DIRVA

Nr. 96

Rugpjūtis-August 19, 1960

Cleveland, Ohio

MASKVA PRADĖJO TEISMINĮ SPEKTAKLĮ

Lakūnas Powers prisipažino, bet parodinė byla nevyksta pagal sovietų režisūrą.

Kremlius pradėjo didžiausią nuo Stalino laikų teisminį spektaklį - parodinę bylą, siekdamas kaltinamojo amerikiečio lakūno Francis Gary Powers asmenyje pasmerkti ir prieš visą pasaulį diskredituoti. Jungtinės Amerikos Valstybės, jų vadovaujančius asmenis ir bendrai amerikiečių politiką.

Byla vyksta šiam spektakliui specialiai atremontuotoje ir priuostoje Maskvos Kolonų salėje - (2000 sėdimų vietų), profesinių sąjungų rūmuose - toje pačioje salėje, kurioje trisdešimtųjų metų pabaigoje Stalinas pradėdavo savo numatytą aukų propagandinį sužlugdymą, pradėdamas milžiniško masto apsisvalymus nuo esamų ir nesamų konkurentų.

Bylai pasiruošta taip, kad būtų pasiekta kuo didesnis propagandinio efekto: salėje įrengti mikrofonai vietinėms radijo-televizijos transliacijoms, sumobiliuotas vertėjų štabas, bylos eiga tuoj pat perduoti anglų, prancūzų, vokiečių ir ispanų kalbomis, ties salėmis durimis pasitatyti kioskai su propagandiniams pamfletais įvairiomis kalbomis (jų tarpe brošiūra apie U-2 incidentą ir knyga, atpasakojanti kitą erą - Chruščio vizitą Amerikoje), bylos išvakarėse gyventojuose bandyta sukelti "šnipų maniją", beveik kasdien surandant naują "amerikinį agentą".

Trijų karinių teisėjų kolegijai pirmininkauja gen. lt. Boriso Glebskis, prokuroras - Rudenko, kuris buvo sovietų prokuroru Nuernbergo nacių byloje ir dėl kurio grasinimų Nuernbergo byla vos neiširo, kai buvo iškilęs Hitlerio - Stalino įvykdyto Pabaltijo pasidalinimo klausimas.

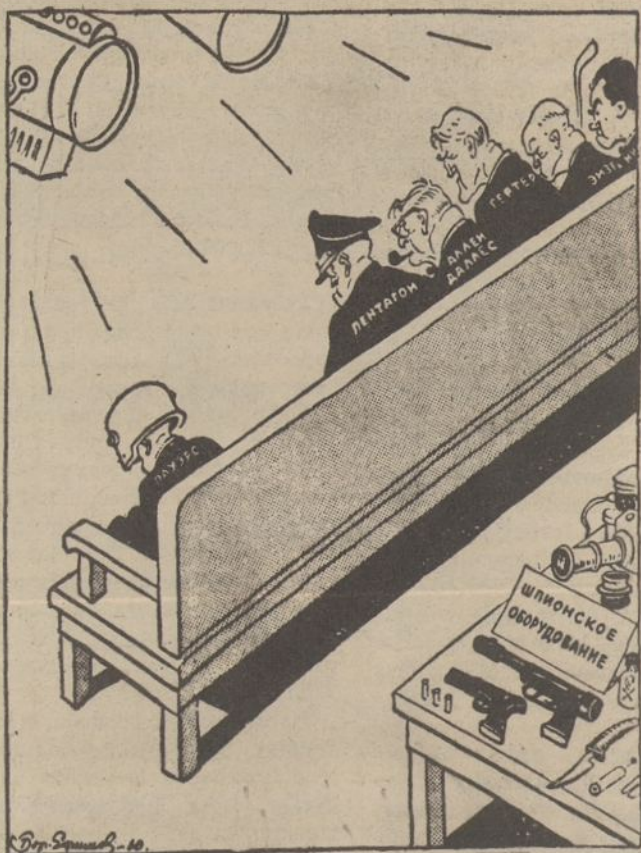
Pirmąją Maskvos parodinės bylos dieną Rudenko perskaitė ilgą kaltinimo aktą, perpildytą propaganda prieš Jungtines Valstybes. Sovietinės vyriausybės organas Izvestija tą rytą atspausdino karikatūrą, kurioje vaizduojami kaltinamųjų suolan, šalia lakūno Powers, pasodinti prezident. Eisenhoweris, viceprez. Nixonas, valst. sekr. Herteris, CIA viršininkas Dulles ir JAV gynybos ministerija.

Lakūnas Powers, kuriam 109 dienas nebuvo leista pasimatyti su jokia asmeniu, išskyrus tardytojus, salėje atrodė beveik nepasikeitęs, tik gerokai išblýškęs. Įvestas į salę, jis kelis kartus apsidairė, dairydamas savo šeimos. Tačiau pamatė jį, jo veido išraiška nepasikeitė.

Rudenkai perskaitė kaltinamąjį aktą, teismo pirmininkas paklausė kaltinamąjį, ar jis skaitęs kaltinamąjį aktą ir ar prisipažįstas kaltu. Powers į abu klausimus atsakė "taip". Vėliau, kai sovietinės vyriausybės skirtasis gynėjas Griniovos paklausė Powers, ar jis gališis už tai, lakūnas atsakė: "Na, dabar-

tinė mano būklė nėra pergera... Aš nedaug girdėjau pasaulinių žinių nuo tada, bet, kiek suprantu, mano skridimo pasėkoje neįvyko

džioklės reikalams, o nuodingoji adata - nusižudyti, jei jis būtų kankinamas ir nebegalėtų kankinimų išverti. Į Rudenkos įtaigo-

Sovietinės vyriausybės oficioze "Izvestijoje" paskelbta karikatūra, iš kurios aiškėja, kaip Powers bylą sovietai nori išpūsti. Kaltinamųjų suole vaizduojami: lakūnas Powers, Pentagonas, CIA viršininkas Dulles, valst. sekr. Herteris, prez. Eisenhoweris, viceprez. Nixonas. Užpakaly, ant stalo, "šnipinėjimo reikmenys".

viršūnių konferencija, ir buvo atšauktas prezidento Eisenhowerio vizitas. Kiek spėja, nuo to padidėjo tarptautinė įtampa. Nuoširdžiai galiuosi, kad turėjau ką bendro su tuo."

Į prokuroro ir vėliau gynėjo klausimus, ar jis buvęs kankintas, Powers atsakė "ne". Rudenkos klausinėjamas, ar jis daręs orines nuotraukas per ankstyvesnius skridimus, kaltinamasis pareiškė, nežinąs. "Aš tik junginėju mygtukus," pridūrė jis. Kai Rudenko paklausė, ar kaltinamajam nesą aišku, jog skridimai buvę žvalgybiniai, jis pareiškė: "Aš galvočiau, kad jie buvo". Bet Powers pabrėžė, kad jis tiksliai vykėdė įsakymus pagal sutartį su CIA.

Powers liudijo, kad jo lėktuvas buvęs klydęs 68,000 pėdų aukštyje, ir kad jam galų gale pasisekė iš lėktuvo iššokti 14,000 pėdų aukštyje. Jis turėjęs instrukcijas sunaikinti lėktuvą ir "jei galima, su pagalba gelbėjimosi priemonių išbėgti iš krašto".

Powers nepatvirtino prokuroro Rudenkos įtaigojimų, kad begarasis pistoletas ir 205 šoviniai, rasti jo lėktuve, buvę skirti ginklu prasiskinti kelią iš Sovietijos. Pistoletas buvęs duotas me-

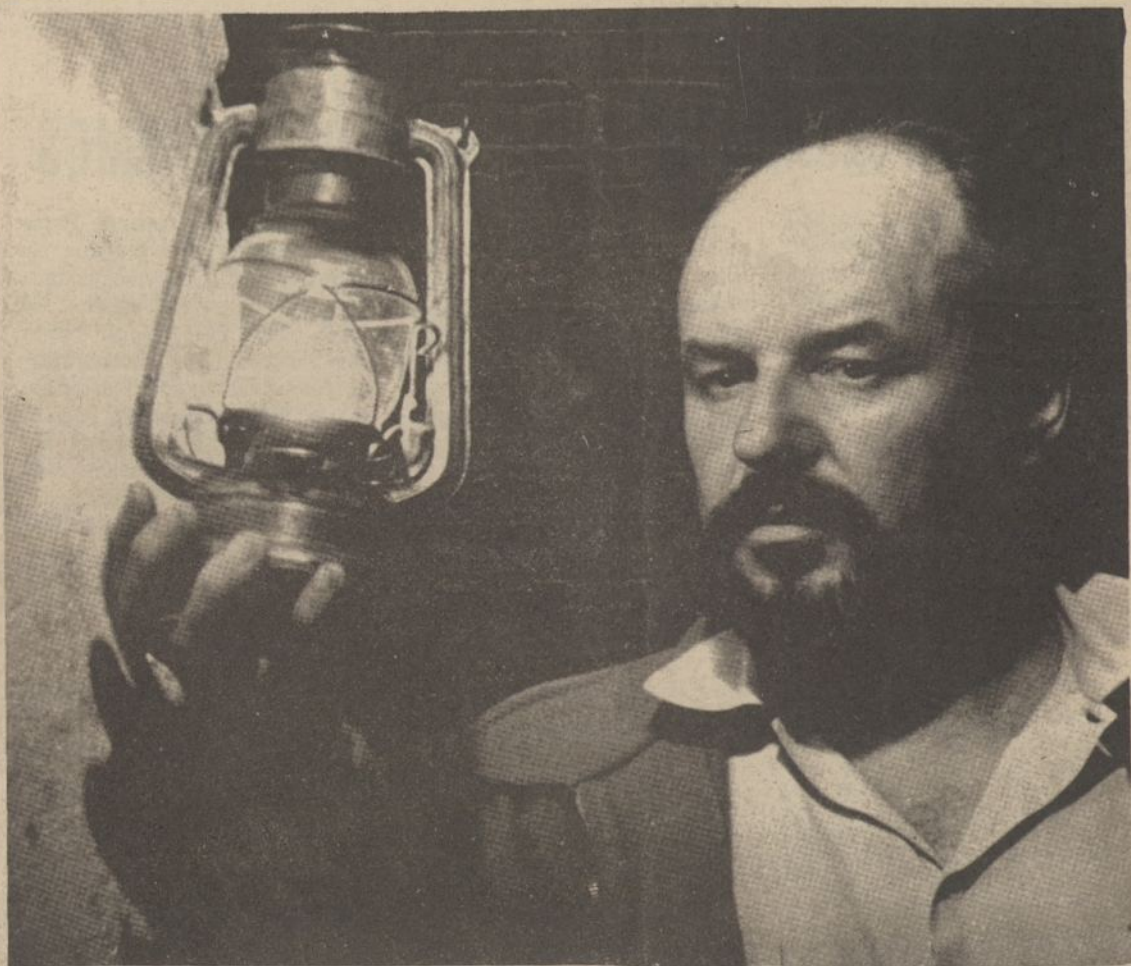
jimui, kad lakūno viršininkai nesisieloję jo gyvybe, Powers atsakė, kad "sprendimas jį naudoti ar nenaudoti buvo paliktas man pačiam".

Prokuroras Rudenko taip pat bandė su byla surišti ir New Yorko kardinolo Spellman vardą, klausdamas, ar "pats kardinolas susidomėjęs karinėmis bazėmis", kai lankėsi Adanoje. Powers atsakė: "Aš pasakysčiau, kad jis domėjosi kariniu personalu, o ne bazėmis." Kard. Spellman yra Romos Katalikų Vikaras prie JAV ginkluotųjų jėgų ir kasmet, Kalėdų proga, aplanko užjūrių bazes.

Antros dienos posėdyje, supykindamas teisėjus, Powers paneigė sovietų teigimus, kad U-2 lėktuvas buvęs be identifikacijos ženklų. Kaltintojai taip pat neišgavo iš jo patvirtinimo, kad lėktuvas buvęs numuštas sovietine raketa. Jis sakė tik girdėjęs ir pajutęs sprogo smūgį postūčio metu.

Vienu metu jis nutraukė savo liudijimą, prašydamas teisėjus nukreipti nuo jo didesnes sovietinės televizijos lempas, kurios, jam sukėlia galvos skausmus.

Vakarų spaudos fotografai ir televizijos reporteriai į teismo salę nebuvo įleisti. Jie turi nuotraukas pirkts iš sovietų valsty-

Argentinos lietuvis Andrius Ramanaukas, vaidinęs filme "Rio Abajo" (Pavandeniu) lietuvių rolę. Filmas buvo suktaš Ibcuay saloje, vaizduojas Argentinos atėvių gyvenimą. Tame pačiame filme vaidino S. Nalivaikienė su dukra, o muzika ir lietuviškos dainos Vytauto Cibavičiaus menininkų grupės. Šis filmas laimėjo Argentinos Švietimo Ministerijos skirtą piniginę premiją. Plačiau apie filmą 8 psl.

BADAS UŽ BAMBUKO UŽDANGOS

Praeitais metais ir ypač šį pavasarį komunistinė Kinija pergyveno tokį badą, kokio dar nebuvo pergyvenusi XX amžiuje - net ir tais keikiamais laikais, kuriuos pakeitė "laimės nešėjas" Mao.

Badas raudonojoje Kinijoje? Eilinis žmogus kraipo galvą ne dėlto, kad Azijoje, kur bado katastrofos priklauso prie nuolatinių gamtos reiškinių, kaip potvyniai, liūtys, pūgos, cholera, bet dėlto, kad pasaulis iki šiol nieko apie tai nežinojo ir negalėjo pagelbėti. O ta pagalba griautų melagingą komunistinę propagandą, besigiriančią visokiais pertekliais.

Bambukinė uždanga, nors ir kaip paradoksiškai skambėtų, pasirodo esanti sandaresnė už geležinę. Taip, net daugelis Vakarų laikraščių, kuriems negalima prikišti simpatijų komunistams, pasakojo apie gerai apsiengusius, net laimingus kiniečius, kurie "visur" sutinkami. Bet gi kiekvienas, kuriam leidžiama įvažiuoti tan kraštan, ar tai bū-

tų turistas ar prekybininkas, yra komunistinės Kinijos valdovų svečias, ir dar ne vienam jų nepasisekė pasižvalgyti be ruožvųjų akinių, kurie jiems uždėdami, peržengiant sieną.

Prieš skaisčiai raudoną laimingosios Kinijos paveikslą, kurį kasdien pasauliui rodo komunistinė vyriausybė, daug niuresnę realybę atskleidžia tie žmonės, kurie buvo pakliuvę į komunistinį malūną ir kuriems vis dėlto pasisekė iš jo išsprukti.

Pasikalbėjimai su tūkstančiais pabėgėlių iš įvairių krašto dalių (vidutiniškai iš raudonosios Kinijos per mėnesį pabėga 5000 žmonių) vaizdžiai papildė liudijimus pirklių ir keleivių iš Azijos kraštų, kuriems retkarčiais pasiseka, nors ir trumpam laikui, atsipalaiduoti nuo "valstybinės globos".

Jie visi, kiekvienas atskirai, patvirtina, kad visoje Kinijoje viešpatuoja aštri maisto produktų stoka. Kantone, tik vieną pavyzdį minint, nuo 1959 metų

pavasario visiškai negaunama mėsos. Tik viename iš visų miesto restoranų kartais jos atsiranda užsienio svečiams - žinoma, už atitinkamą kainą.

Visur trūksta "azijinės duonos" - ryžių. Kaimiečiai daugely vietų bando savo maistą "paįvairinti" žievėmis, šaknimis, žolėmis. Pagaliau ir vyriausybės reikalavimai rinkti uogas ir laukinius augalus, auginti daugiau vištų ir kiaulių, rodo, kad viskas nėra taip gera, kaip oficialioji propaganda bando įtikinti. Vienas Pekino laikraštis siūlė "kietus valgius" pakeisti skystu maistu. Tuo būdu būtų galima sutaupti javų. Net komunistų mediciniuose laikraščiuose nuolat randami straipsniai apie ligas, kurias gali sukelti vien tik maisto stoka.

"Guardian" seniai paskelbė pasikalbėjimą su kinietis, kuriai pasisekė pabėgti į Macao. Paklausta apie pabėgimo priežastis, ji pareiškė: "Aš negalėjau žiūrėti, kaip mano kūdikis pamaužu silpo. Pažiūrėkite, jis jau 13 mėnesių, ir vos begali pašliaužti. Komunoje nebuvo nei žuvies, nei daržovių, tiesiog nieko."

Net Pekine šį pavasarį buvo galima pastebėti maisto produktų stoką. Sausio mėnesį visame mieste nebuvo nei riebalų, nekaltant jau apie sviestą, nekiaušinių, nė bulvių; vienintelės daržovės krautuose buvo kopūstai ir runkeliai. Darbininkas per mėnesį gavo: 200 gramų mėsos, 250 gramų valgomos alyvos.

Bet kaip, galima klausiti, badas įsiviešpatavo krašte, kuris, pagal vyriausybės panegirikas, jau stovi ant komunistinės laimės šikūnįjio slenksčio?

Pirmiausia, Kiniją pastaraisiais metais ištiko eilė katastrofų, kurios nebuvo komunistinio planavimo klaidos. Nepaprastos sausros kaitaliojosi su potvynių katastrofomis, taifūnai ir epidemijos pastatė komunistus prieš tokias problemas, kurios kiekvienai vyriausybei sukeltų sunkius galvostūksus.

Tačiau Pekino kaltė buvo ta, kad jis visai nesuko galvos. Nepaisant vis ryškėjančios katastrofos, eksportas, ypač maisto produktų, buvo vis didinamas, ir didinamas politiniais sumetimais. Raudonosios Kinijos vyriausybė praeitais metais į Sovietiją eksportavo daugiau, negu iš ten įsivežė. Eksportuojamų produktų 70% sudarė žemės ūkio gaminiai, ypač kiaušienos, maisto produktai, kurių trūko savame krašte. Įvežamos buvo mašinos ir ginklavimo reikmenys, ginklai ir lėktuvai. Žemės ūkio mechanizacija toli atsiliko nuo ginklavimo pramonės.

Tačiau didžiausioji raudonosios Kinijos vyriausybės kaltė buvo atkaklus stalinistinių metodų taikymas ūkininkams - metodų, kuriuos, pvz., Sovietija jau atmetė. Tironiška kolektyvizacija ir Kiniją privėdė prie sunkių katastrofų.

Lumumba grasina karu

Kongo premjeras Lumumba grasino su savo armija įsiveržti į Katangos provinciją, jeigu Jungtinės Tautos neišpildys jo reikalavimo - pasiųsti į Kongą "neutralius stebėtojus". Tam pareiškimui paskelbti jis buvo sušaukęs specialią konferenciją. Krašte įvesta karo būklė šešioms mė-

nesiams, faktiškai reiškiant karinę diktatūrą.

New Yorke Sovietijos atstovas oficialiai painformavo JT gen. sekr. Hammarskjöldą, kad Jungt. Tautų įgulos neturinčios "pasiduoti" Katangos režimui.

Ganos premjeras Nkruma pareiškė, kad jis esąs pasiruošęs vykti į Katangą ir padėti išspręsti Kongo krizę. Tačiau savo pareiškime jis pabrėžė, kad Jungtinių Tautų pareiga esanti "padėti Kongo vyriausybei, išlaikant krašto vientisumą ir teritorialinį integralumą". Jo nuomone, Jungt. Tautų įgulos Kongo turinčios būti didžiąja dalimi sudarytos iš afrikiečių.

Leopoldvilleje įvyko susirėmimas tarp vietinės armijos ir atvykusių į Jungt. Tautų Komandos sudėtį kanadiečių. Vienas Kanados dalinio karininkas sunkiai sužeistas į galvą.

* LAOSE kilo pilietinio karo grėsmė, buvusio kabineto gynybos ministeriui gen. Nounsavan išėjus su dalimi karališkosios kariuomenės prieš naująją neutralistinę premjero Phouma vyriausybę. Kai kurie nepatvirtinti pranešimai sako, kad Nounsavan daliniai jau esą priartėję prie administracinės krašto sostinės Vientiane.

* JAV gynybos sekretorius sudarė naują centralizuotą planavimo grupę, kurios uždavinys yra nurodyti atominių ginklų taikinius prieš krašte eventualaus karo atveju. Grupės viršininku paskirtas gen. Power, Strateginės Oro Komandos viršininkas. Jo pavaduotoju bus vienas iš laivyno aukštųjų karininkų.

KAIRĖJE: Jaunos Argentinos lietuvaitės, atlikusios meninę programą Žalgirio mūšio sukakties minėjime, Buenos Aires. Pirmoj eilėj iš kairės: Didžiokaitė, Matulaitytė, Antanaitytė ir Šlepikaitė. Stovi: Rukšėnaitė, Žukaitė, Misiūnaitė, Skrandžiūtė, mažųjų ansamblio vadovė Ona Ožinskienė, Arg. Lietuvių Centro knygyninkė Irena Štaškevičiūtė, Vedrickaitė, Butkutė ir Stančikaitė.

Pr. Ožinsko nuotrauka

Iš pasaulinės politikos užkulisių

BERLYNAS IŠSKIRIAMAS IŠ VALIUTOS REFORMOS

Ties karinio gubernatoriaus generolo Lucius Clay štabu susitoma juodas miesto komendantas automobilis. Jaunuoliškai šviežias pulkininko Howley veidas nėra linksmas. --Senis turbūt blogoj nuotai-koj? -- priškambaryje jis paklausia adjutantą. --Šnypsčia, kaip aukšto spaudimo katilas, --atsako tas. Howley truktelia pečiais ir įeina į savo viršininio kabinetą. --Prašau sėstis, -- trumpai pasako Clay, vaikščiodamas po kambarį. Kurį laiką kambaryje viešpatauja grėsminga tyla. --Tamstos elgesys buvo nepateisinamas, -- prabyla Clay. -- Nepateisinamas!

Pulkininkas tyli, tik dešiniąja ranka pasitaiso apikaklę, tartum norėdamas įkvėpti daugiau oro. --O blogiausia, -- nirsta Clay, -- blogiausia, kad tamsta net nesigali. --Čia tamsta prakeiktai teisuus, aš nė negalvoju galėtis, -- atkerta Howley. --Bet tamstos uždavinys buvo ten pasilikti ir ištesėti, -- rėkia generolas Clay paraudamas, kaip įterzintas kalakutas. --O aš galvoju, -- atsikerta Howley, -- kad mano pareiga yra sulaukyti rusus, kad jie nepasigrobtų Berlyno. Kas atsitiko? Birželio 16 keturi Berlyno miesto kariniai komendantai dar kartą susėdo prie vieno stalo. Posėdis prasidėjo 10 valandą ryto. Tryliką valandų sovietai ant stalo dėliojo "kiečiausius riešutus". Tai buvo pasiūlymai ir reikalavimai, jau dešimtims kartų įtraukti į darbotvarkes, ir dešimtimis kartų nebuvo rasta vietinių jų sprendimo. Pulkininkas Howley pavargo nuo to ginčo, jis tikrai buvo pavargęs. Vos begalėjo išsilaikyti neužmigęs. Pagaliau jis pirminkiną, prancūzų generolą Ganeval, paprašė: --Jau ketvirtis po vienuoliktos. Prieš pusę valandos aš pasiūliau posėdį baigti. Aš esu pavargęs. Aš einu namo, į lovą. Su tamstos, generole, leidimu aš savo vietą užleisiu mano pavaduotojui, pulkininkui Babcock.

Generolas, maloniai nusišypsavo, davė sutikimą. Tačiau, vos tik pulkininkas Howley uždarė paskui save posėdžių salės duris, iš vietos pašoko rusų atstovas ir susijaudinęs paskelbė: --Negarbingas pulkininko Howley elgesys neleidžia mums dalyvauti tolimesniuose posėdžiuose. Sovietų delegacija, tartum po komandos, pakilo ir išžygiavo iš salės. Pokštelėjo užtrenkiamos durys. Taip pagaliau sprogo ir bendroji komendantūra--dviem dienom prieš Vakarų sąjungininkams paskelbiant pirmąjį įstatymą apie valiutos reformą amerikiečių, britų ir prancūzų zonose. Tuo pat metu buvo paskelbta, kad Berlynas išjungiamas iš tos valiutos reformos. Generolo Clay pyktis dėl pavargusio pulkininko Howley, kuris po tryliką valandų trukusio komendantūros posėdžio nuėjo gulti, turėjo pagrindą, nes Vakarų sąjungininkai vis dar tebesitikėjo galėsią su rusais susitarti dėl bendros valiutos Berlyne. Iš savo pusės jie norėjo išvengti bet kokių provokacijų. Tu pašaipia šypsena skaito sovietų maršalas Sokolovskis sąjungininkų karinių gubernatorių bendrą raštą, kuriame jie pareiškia esą pasirodęs svarstyti bendrą valiutos politiką Berlyne, Maršalui taip pat praneštas ir valiutos reformos Vakarų Vokietijoje terminas. Sokolovskis tuoj pat reaguoja. Zonų perėjimo punktuose nuleidžiami barjerai. Nutraukiamas geležinkelių susisiekimas. Spekuliantai, kurie iš Vakarų Vokietijos sugriautų didmiestų bandė per zonos sieną gabenti beverčius reichsmarkų banknotus, išsigandę kelia rankas, netikėtai išgirdami bausįjį "stoj!" Automatų vamzdžių akivaizdoje juodosios rinkos milijonieriai staiga tampa elgetomis. Tariai siekiami sulaukyti reichsmarkų antplūdį į sovietinę zoną rusai keleriopai padidina geležinės uždangos apsaugą. Tik po nepaprastai griežtos kontrolės praleidžiami traukiniai ir laivai, gabeną maisto produktus ir prekes Berlyno gyventojams. O Berlyne tą 1948 birželio 19, sekmadienio, rytą gandas veja gandas. Vienoje kėpykloje, kurios vitrinose vis dar tebėra užkalto kartono gabalais, senyva moteris šnibžda savo kaimynei: --Aš girdėjau iš savo Egono, o žinai, jis yra šoferis pas anglus. Ir jis girdėjo kalbant du anglų karininkus, žinai, Egonas supranta angliškai, ir tie karininkai sakė... Kėpyklos pardavėja nutraukia pokalbį: --Pagal šią atkarpą negaliu duoti, ji ši rytą buvo atšaukta. --O Dieve, -- aimanuoja moteris. Paskui tyliau: -- O galbūt jūs galite... Pardavėja papurto galvą. Ji kartais parduodavo duoną "juodai". Du šimtus reichsmarkų už svarą sumokėdavo klientai. Bet dabar? Kas iš tų reichsmarkų, kurios rytoį galbūt bus bevertės ir Berlyne? Juodojoje rinkoje kainos kyla, kaip į karštą vandenį įmerkto termometro gyvsidabris. Už

Camel cigarečių kartoną Potsdamo aikštėje reikalaujama jau nebe tūkstančio, o šimto tūkstančių reichsmarkų. Sviestas, už kurio svarą berlyniečiai mokėdavo nuo penkių iki aštuonių šimtų reichsmarkų, jau visai dingęs iš rinkos. Pašto įstaigos perpildytos, Berlyniečiai staiga atsiminė savo skolas. Suraukę veidus, namų savininkai skaičiuoja, šimtines, kurias nuomininkai atsiuntė su pastabomis: "Mes norime apsimokėti atsilikusias nuomas". O komunistinės radijo stoties pranešėjas tuo tarpu kartuoja: --Maršalas Sokolovskis išleido sekretį įsakymą: Vakarų Vokietijos okupacinėse zonose išleisti banknotai negalioja sovietų zonoje ir visame Berlyne, kuris sudaro ūkinę sovietų zonos dalį. Namų savininkas, skaičiavęs šimtines, staiga susitonia: --Ar girdėjote, -- jis kreipiasi į nuomininką, -- Berlynas yra dalis sovietų okupacinės zonos... Žmogau, supranti... Tuo metu kambarin įsiveržia jo žmona: --Emili, amerikiečiai atsitraukia. Pati mačiau... --Nekalbėk nesąmonių! --Bet aš mačiau amerikiečių karinį sunkvežimį, prikrautą baldų, važiuojantį aerodromo pusėn... --Jei jie atsitrauks, mes žuvsim, -- aimanuoja vyras. Nei jis, nei jo žmona nenujaučia, kad prie sunkvežimio vairo sėdėjo komunistas šoferis, kad sunkvežimis yra iš amerikinės karo pagalbos Rusijai siuntų, ir kad dar vakar jo šonai buvo pažymėti raudonomis žvaigždėmis. O baldai yra paimti iš "fašistų" ir "spekuliantų" konfiskuotų butų. Sovietai išsigalvojo tą triuką nerimui gyventojų tarpe kelti... (Bus daugiau)

Dar niekada anapus geležinės uždangos nebuvo taip uoliai keliaujama, kaip šiais metais. Mat sovietinė imperija staiga atrado turizmo naudą ir ją įtraukė į valstybinius planus. Nepaisant, kad tuose planuose kiek netikrą faktorių sudaro keleiviai iš Vakarų, jau dabar galima gana tiksliai išvesti šių metų balansą: ČEKOSLOVAKIJA supasaulyje pagarsėjusiais kurortais, kurie 1937 metais pritraukė 2,136,000 užsieniečių, šiais metais užplanavo 450,000 turistų (20% daugiau, negu praeitais metais). 132,000 čekų šiais metais gaus leidimus į užsienį, didžiąja dalimi aplankyti Sovietiją ir kaimyninius satelitus. BULGARIJA numačiusi priimti 80,000 turistų (praeitais metais 62,000), ir 12% jų tikimasis sulaukti iš "kapitalistinių valstybių", kurie viliojami į "Rytų Rivierą" prie Juodosios jūros. Kelionė lėktuvu iš Vienos ir 14 dienų viešnagė Varne siūloma už 2480 šilingų (kiek daugiau, nei 100 dolerių). VOKIETIJOS sovietinė zona, neturėdama didelių gamtos doomybių, tegalėjo užplanuoti tik 16,000 užsieniečių, kurių laukia Ruogeno saloje, Harze ir "Saksonijos Šveicarijoje". Į užsienį Vokietijos sovietinė zona yra pasirodusi išleisti 55,000 turistų, iš jų 15,000 į Sovietiją, po 10,000 į Bulgariją ir Rumuniją, 8,000 į Čekoslovakiją, 3,000 į Lenkiją, 2,000 į Albaniją ir 7,000 laimingųjų, kurie turi jų kelionės apmokančius giminių išlaidas. VENGRIJA, pagal "Magyar Nemzet" 1959 metais užregistravusius 55,000 užsienio svečių, pirmą kartą perviršydama prieškarinį turistų skaičių. Šiais metais, palengvinus vizų išdavimą, laukiama 80,000 svečių Budapes-

te, prie Plateno ežero ir Bakonio miškuose. RUMUNIJA panaikino vizas grupinėms ekskursijoms iš Rytų bloko kraštų. Lankytojams iš Vakarų ši pavasarį buvo įvestos taip vadinamos turistinės vizos, kurios išduodamos greitai ir nemokamai. To pasėkoje laukiama 27,000 turistų, kurie Juodosios jūros kurortuose, Bukareste, Sotavoje perplėdys viešbučių kapacitetą. LENKIJOS valstybinis kelionių biuras Orbis praeitais metais priėmė 57,000 užsienio svečių. Šiais metais, nepaisant katastrofiškos vietų stokos viešbučiuose--Orbis turi tik 2688 lovas užsienio turistams--ši skaičių norima pakelti iki 65,000. Lenkija yra vienintelis satelitas, kuris didelį procentą svečių pritraukia iš Vakarų. Tai daugiausia lenkai emigrantai, norį pamatyti savo tėvynę. Taip praeitais metais iš vadinamųjų kapitalistinių kraštų atvyko 42,000 svečių, kraštui atnešdami devizų už 2,225,000 dolerių. Palyginus tuos skaičius su turistų judėjimu laisvajame pasaulyje--vien maža Austrija praeitais metais suskaičiavo 23,649,852 užsieniečių pernakvojimus--turizmas komunistinio bloko valstybėse tėra tik tolimas šešėlis. Tačiau, kad jo iš viso esama, ir kad jis anksčiau buvo oficialiai smerkiamas, o dabar įtraukiamas į valstybinius planus, jau yra susidomėtinasis faktas. Kas Rytus staiga paskatino turizmą įtraukti į valstybinius planus? Pirmoje eilėje, be abejo, biudžetiniai sumetimai. Neatsitiktinai Budapesto laikraštis "Fügyle" rašė: "Kiekvienas į turizmą investuotas forintas atneša tris kartus daugiau devizų, negu forintas, išleistas pramonės gaminių eksportui." Čia neabejotinai pavydų Kremliaus satelitams kelia Jugoslavija, kurios pasisekimai turizmo srityje gal ir paskatino "atrasti" anksčiau taip smerktą turizmą. Toliau, turizmas pasirodė esąs gera masinės propagandos priemonė. Ne tik Vakarų turistai turi keliauti uždromis grupėmis, kurių "vertėjai"--specialiai paruošti slaptosios policijos agentai--kiekvieną smalsuolį sukliudavo nuo "nukrypimų". Ir "socialistinių kraštų" atostogininkai nuo pirmos iki paskutinės kelionės dienos yra įkinkyti į kolektyvinį vežimą. Pasirinkti jie tegali tik grupines ekskursijas, kurios teikia šimtanuosim-

tinę garantiją, kad svečias nepamatys to, ko vyriausybė nenori parodyti. Net automobilių savininkams neleidžiamos pavienės kelionės. Atsakydamas į skaitytojo klausimą apie keliones automobiliu į "broliškasias liaudies demokratijas", Pragos profesinių sąjungų organas "Prace" rašė: "Lengvųjų automobilių savininkai dabar gali keliauti į Demokratinę Vokietijos Respubliką (sovietų zoną), Lenkiją, Sovietų Sąjungą, Vengriją, Bulgariją ir Rumuniją. Keliones organizuoja SVAZARM (bendradarbiavimo su armija organizacija), kuri perima atsakomybę, kad juos nepatyrėlis nepradėtų tokios palyginti ilgos kelionės. SVAZARM iš norinčių keliauti sudaro kolonas--nebūtinai turi būti 10 automobilių, bet nemažiau keturi--ir išleidžia juos su palydovu, kuris gali pagelbėti kelioninės grupės nariams, jei juos ištinka kokia nesėkmė. Svetimos valstybės teritorijoje prie grupės prisijungia tenyščio kelionės biuro palydovas, kuris koloną veda nustatyta trasa, rūpinasi nakvynėmis ir t.t. Kelionės pavieniui nėra galimos."

Taip griežtai į rankas suimtas atostogininkas, be abejo, tik galės žavėtis raudonaisiais komunistinio fasadais ir atgal grįš, kaip įsitikinęs bolševikinės pažangos apaštalas. Pagaliau turizmas pasirodė esanti naudinga darbingumo paskatinimo priemonė. Reikia tik panagrinėti Budapesto, Pragos, Sofijos arba Bukaresto laikraščiuose skelbiamas ekskursinių kelionių kainas, kad pamatytum, jog joks normalaus užd darbo gavėjas negali leisti į tokius šuolius. Kaip galėtų rumunų darbininkas, per mėnesį uždirbą 600-800 lejų, sumokėti 2,700 lejų už dviejų savaičių kelionę per Vengriją, Rytų Vokietiją ir Čekoslovakiją? Komunistinės spaudos organai visai ir neslepia, kad užsieniui atostogų cukrainis praktikoje yra botagas. Rumunų ir vengrų spaudoje galima skaityti visai atvirus pareiškimus, kad pirmaeiliai kandidatai į užsienies atostogas turi "spartuoliai ir aktyvistai". Lenkijos valstybinis kelionių biuras Orbis šių metų pradžioje skelbė: "Orbis vadovybė nusprendė, kad didžioji užsieniui kelionių dalyvių dalis bus priimama per partines organizacijas ir profesines sąjungas. Tuo būdu bus užtikrinta teisė jose dalyvauti tiems asmenims, kurie pasižymi darbovietėse."

AFRIKOS VALSTYBIŲ VARDAI

Daugelis šiandien nuolat linkniuojamų Afrikos valstybių vardų yra kilę iš žodžių, kuriuose atsispindi Afrikos istorija, geografinės sąvokos arba vietinių gyventojų pavardėjai. Štai keletas pavyzdžių: DAHOMIS (respublika) -- iš vietos gyventojų naudoto pavadinimo Da home, reiškiančio "miestą ant pilvo". Šešioliktajame amžiuje gyvenęs genties vadovas Da buvo nužudytas jo varžovo. Pastarasis perpiovė jo pilvą, palaidavo jį ir ant jo kapo įkūrė miestą. GANA (respublika)--iš Afrikos imperijos viduramžiuose. KONGAS (respublika) -- nuo Kongo upės, kuri vardą gavo nuo vietinių gyventojų žodžio "kong", reiškiančio kalnus. GVNEJA (respublika) -- iš

vietinių žodžio "ginnie", reiškiančio miestą. Britai gamino auksines monetas, taip pat žinomas gvinejų vardu, tuose miestuose. KENIJA (britų karališkojo vainiko kolonija ir protektoratas) -- nuo Kenijos kalnų, kurie vardą gavo iš vietinių žodžio, reiškiančio miglą. Kalnų viršūnės dažnai esti debesų uždengtos. LIBERIJA (respublika) -- nuo žodžio laisvė, kurį pasirinko išlaisvinti Amerikos vergai, kolonizavę kraštą 1822 metais. ETIOPIJA (imperija)--iš graikų žodžio, reiškiančio "nudegusius veidus". TANGANIKA -- "Nijika" vietinių termėje reiškia ežerą, o "tangania"--rinkti. Ežeras buvo vandens surinkimo vieta. DRAMBLO KAULO PAKRANTĖ (Ivory Coast--respublika)-- nuo dramblių iščių, kurios buvo randamos toje vietoje. ČADAS (respublika) -- nuo vietinių žodžio, reiškiančio ežerą. SIERRA LEONE (britų kolonija ir protektoratas) -- nuo portugalų žodžio, reiškiančio "liūtų kalnus", nors toje uolotoje pakrantei visai nėra liūtų. Portugalų tyrinėtojai bangų užimą palaikė liūtų riauoniūjais.

KAS DIRVOS NESKAITO - DAUG NUSTOJA!

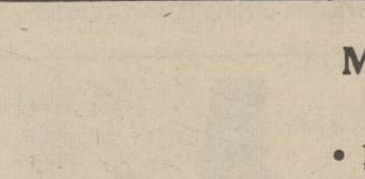
Šimtai naujų skaitytojų pradėję skaityti Dirvą ir ja džiaugiasi. Pasitelkiant, ar Dirvą skaityti išsipažįstami ir kaimynai. Jei neatsiųskit jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

VISAIS APDRAUDOS REIKALAI,

kaip automašinių, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraitis į atstovę PAULINA MOZURAITIS-BENNETT HI 2-4450 642 Meadow Lane Dr. Cleveland 24

TRECIOKAS AGENCY

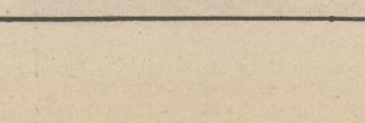
SENIAUSIA LIETUVISKA KELIONIŲ AGENTŪRA Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų peralūtimas į visus kraštus TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA Kur tik besiruošumėt keliauti, tuoj susirikiškite su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI 311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey Telefonas: Market 2-4867

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais. Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį. Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę. Pinigų taupymui nereikia važinėt, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas. Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government 2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

PASIKLAUSKITE SAVĖS SEKAMŲ KLAUSIMŲ APIE FIRMA, Į KURIĄ KREIPSITĖS, PIRM NEGU SIŪSITĖ DOVANŲ PAKETĄ Į USSR 1. Ar firmą patikima? 2. Ar įrodžius tai? 3. Ar atsargiai ir tvarkingai atlieka pakavimą. išsiuntimą ir priuošimą dokumentu? 4. Ar naudoja geriausias dėžes? 5. Ar ši firma biznyje daugiau 25 metų? 6. Ar yra oficialiai autorizuota firma? Atsakymas yra TAIP į visus viršminėtus klausimus, jeigu jūs siūsite savo dovanų pakus per bile sekantį skyrių, priklausantį GLOBE PARCEL SERVICE, Inc. 716 Walnut St. PHILADELPHIA 6, PA. Walnut 5-3455 4102 Archer Ave. CHICAGO 32, ILL. FRontier 6-6399 390 W. Broadway SO. BOSTON 27, MASS. Andrew 8-8764 683 Hudson Ave. ROCHESTER 21, N. Y. Baker 5-5923 246 Third Ave. PITTSBURGH 22, PA. Grant 1-3712 174 Tilghman Street ALLENTOWN, PENNA. Tel. HENlock 5-2669 1991 Broadway NEW YORK 23, N. Y. LYceum 5-0900 263 Market St. NEWARK 2, N. J. Market 3-1968 6446 Michigan Ave. DETROIT 10, MICH. TASHmoo 5-7560 1313 Addison Road Cor. Superior & 71 St. CLEVELAND 3, OHIO UTAh 1-0807 851 Hollins St. BALTIMORE 1, MD. MULberry 5-5787 202 Second Street LAKEWOOD, New Jersey Tel. FOXcroft 3-6621 979 So. Broad Street TRENTON, N. J. Tel. EXport 4-8085

Vieną rytą skaitom prie raštinės naujai iškabintą potvarkį. Rašo, kad darbininkai, priklausę kolchozui 1950 metais, turės grįžti. Sparaše mano pavardės nėra. Daugiausiai tokie, kurie grįžo atlikę karinę tarnybą. Vyrai nusiminę. Kiti keikiasi niurnėdami, kad negrįš į kolchozus.

Vyt. Raulinaičio iliustracija

Sibiro tremtinio atsiminimai (42)

A. Valasevičius

GIRTUOKLIS MASKVIETIS MUS NORI PAMOKYTI KULTŪROS

Palapsniui atvažiuoja ir atvažiuoja naujai "verbuoti" darbininkai. Jie savo elgesiu niekuo nesiskiria nuo čionykščių. Atvažinę iš Maskvos save vadina "moskviči" tuo didžiudamiesi. Bendrai, visi pirmiausia peikia, kad čia netvarka ir nėra jokios kultūros.

Pirmieji atvažinę taip pat kalbėjo daugiau gerdami, keikdamiesi ir mušdamiesi už tremtinius. Žadėjo čia ilgai nebūti, važiuoti atgal, bet pragėrė visas pašalpas ir paskolas. Mes gal išvažiuosim, bet jie tai tikrai pasilik. Buvo ir tokių, kurie viską išsireikalavę ir ne dienos nedirbę dingo be žinių.

— Kokia čia gali būti kultūra, kad čia gyvena beveik vieni tremtiniai, — sako maskvietis.

Zinoma, tas mums gero kai užgauna.

— Drauguži, norėdamas apie kitus kalbėti, pirma paimek veidrodį, gerai jį pasižiūrėk ir tik tada spėsk apie kitus. Kultūrą reikia pavyzdžiais parodyti. Bet kai jūs dažnai pasigeriat, susimušat ir keikiatės, tai koks pavyzdys? — atsakau.

— O ką čia daugiau darysi, kada nieko nėra?

— O ko jums čia reikia?

— Nėra nei sporto aikščių, tik tas senas klubas.

— Mes seni, vedę, turim šeimas ir daug rūpesčių. O jūs sekmadieniais tik girtuokliaujat. Susitarkit, nueikit pas viršininką ir jis niekad neatsisakys įrengti sporto aikštės. Čia taip pat galimybių jaunimui yra, tik patys pajudėkit ir nelaukit, kad tremtiniai jums viską padarytų.

Pabaigoj kalbėjau supykęs, nes iš pasakojimų žino-

jau, kada tremtiniai pastatė gražesnes gyvenvietes, juos tuoj iškėlė, o atvežė šitokius tinginius ir girtuoklius.

Darbininkai pradėjo iš jo juoktis ir pasakoti, kaip jis vakar girtas gulėjo patvoryje.

Sugėdytas nuėjo.

Jau yra atvažiuosiu verbuoti ir iš Lietuvos. Čia dar neturim, o dauguma prie smalos rinkimo dirba.

Vieną sekmadienio rytą du specialiai mane susieškojo. Apie tėvynę mažai pasikalbėjom, nes jie neturi laiko. Jie yra pašaukti pas milicininką ir mūsų komendantą tardymui. Jie prašo pabūti vertėju, nes jiems sunku rusiškai kalbėti.

Zinoma, mes kalbamės lietuviškai, bet jie jau įvairiai keikiasi rusiškais keiksmažodžiais. Jie negali dabar ilgai kalbėtis, nes turi vykti į tardymą. Einam visi drauge. Aš jų prašau, kad kai tik turės laiko, ateitų pas mane.

Per tardymą stengiuos, kiek galėdamas, palengvinti jų padėtį, bet neįmanoma. Ne vieną kartą prisigėrė suorganizavo muštynes. Tai nedidelis nusikaltimas, bet šitas mažesnis, išblyskusiu veidu, peiliu sužalojo du darbininkus. Organizuotai neišėjo į darbą ir pakėlė triukšmą. Šita kaltė jau labai didelė. Atrodo, jiems reikės pasėdėti. Jiems duoda palydovą ir jie išeina, o man liepia pasilikti.

Mūsų komendantas gerai mane pažįsta ir klausia:

— Sakyk, kodėl taip yra? Visi jūs lietuviai, kurie čia nuo seniau, esate ramūs, darbštūs, teisingi, o šitie kaip iš žvėryno paleisti?

Aš neradau tinkamų žodžių atsakyti į jo klausimą. Patruakiau pečius sakdamas:

— Tokia jau yra jaunoji karta.

Jis kiek pagalvojo ir leido man išeiti.

Aš negalėjau jam pasakyti: tai jūs, jūs išauklėta jaunoji karta. Pirmiausia iš jų atėmėt Dievą. Po to išmokėt kolchoze vogti, o gerti ir peilių jau patys pasiėmė. Ne visi buvo tokie. Susitikau ir tokių, kurie nori tik užsidirbti, o sugrįžius į tėvynę kyšiais išsipirkti iš kolchozų.

Vieną rytą skaitom prie raštinės naujai iškabintą potvarkį. Rašo, kad darbininkai, kurie priklausė kolchozui 1950 metais, turi grįžti į seną darbovietę. Iš miško pramonės nuo šiandienos atleidžiami ir po to seka sąrašas atleidžiamųjų.

Sparaše mano pavardės nėra. Daugiausia tokie, kurie parėjo atlikę karinę tarnybą. Jų tėvai ir giminės gretimuose kolchozuose. Vyrai nusiminę. Kiti keikiasi niurnėdami, kad vistiek negrįš į kolchozus.

Aš pats tai pergyvenęs juos atjaučiu, bet kiti darbininkai iš jų juokauja. Vienas jiems pasakoja girdėtą anekdotą.

— "Gyveno du broliai čigonai. Vyresnysis už vogimą gavo 10 metų kalėjimo, o jaunesnįjį įrašė į kolchozą. Vyresnysis gailisi jaunojo ir sako: aš, brolaus, neilgam laikui papuoliau — tik 10 metų, bet tu visam gyvenimui į kolchozą".

Mus tas anekdotas nejuo-

LIETUVYBĖS LAUŽO KIBIRKŠTYS

Clevelando skautų stovykloj apsilankius (2)

Balys Auginas

Ak, kur beisi, kur bežengsi — visur gražu, visus tvarkinga. Švara pavyzdinga. Palapinės išrikuotos, prie kiekvienos iš jų būdingi pagražinimai, Jūrininkai iš akmenukų susidėlioję inkarus, vairus, kompasus ir kitokius jūrininkystės verslo dalykus. Mažieji skautai iš akmenukų susidėstė tautiniais motyvais pagražinimus. Vytautėnai pasidarė atskirus savo vartus su vėliava ir iš akmenukų ir smėlio mišinio mozaikiškai išdėstė Geležinį Vilką.

Vyrai tvarko stovyklos pašat. Moterų pusėje — greitoji pagalba.

Prie greitosios pagalbos palapinės kabo patogiai pritvirtintas veidrodis.

--Ar daug turite sergančių ar reikalingų pirmosios pagalbos?

--Kol kas nė vieno paciento.

--O kam tą veidrodį pakabinot, ar tam, kad susirgęs pažvelgtų į veidrodį ir pamatytų, kaip jis rimtai serga ir blogai atrodo?

--O kurgi pažvelgsi, dažydamas lūpas -- šelmiškai juokiasi skautukė, einanti slaugės pareigas.

Štai tau merginų praktišku mas!

Kažkoks skautukas, matydamas mane bekrypstantį "kairėn" -- mergaičių stovyklos pusėn -- nuosirdžiai įspėja:

--Ten Kuršių Marių stovykla. Mūsų sesės turi ten įsiveisusių kobrų ir ūdrų. Tik saugokitės, ponas, kad kartais kaklaryšio "nenužiautų." Jos mėgsta vyriškus kaklaryšius. Oho, ne nepamarysi, kaip nuneši!

--O ką jūs tokiais atvejais darote? -- klausiu.

--Ką čia darysi -- pasigauname, priirišam prie medžio ir keltą šalto vandens kibiriukų už kalnieriaus smagiai supilame.

--Na, ir jos nepyksta? -- mustembu.

--Mes gi dželtemeniška. O joms, matyt, patinka, nes juokiasi patenkintos. O jeigu patinka, tai mes ir... stengiamės. -- Visai nuosirdžiai aiškina ir dėsto skautukas.

Skautiškas gyvenimas stovykloje tvarkomas pagal iš anksto išdirbtą tvarkaraštį. Tvarkaraštis iškabintas stovyklos lentoje, iš jo mes ir susipažįstame su stovyklos gyvenimo griaučiais. Bepratimų, mankštos, dainų ir žaidimų, čia dar atvykę vyresnieji, patyrę jaunimo auklėtojai, laiko paskaitas, paberia gražių idealistinių minčių, pamoko, kaip sakoma, ir šio ir to.

kina, nes labai panašu į tiesą.

Kiti darbininkai jiems duoda įvairius patarimus.

Kitam numery: Nauja kova už karių išlaikymą.

Mums, anksčiau atvykusiems, teko pamatyti, kaip skautai dirba įvairius stovyklinius darbus, kaip žaidžia, maudosi, ilsisi laisvalaikio metu. Teko dalyvauti ir paskaitoje apie Žalgirio mūšį, kur paskaitininkas stengėsi atvaizduoti skautams tą didįjį mūsų istorijos mūšį.

Painus pokalbis, liečiąs tėvų ir vaikų santykius, paskaitininkų buvo gyvai ir idomiškai praves-tas, netgi patiems mažiesiems

liavos nuleidimo apeigos, skautų žodis, padvelkęs į visus skautiškos skaisčios širdies tyrumu.

Visos tos apeigos man priminė vakarinės iškilmes Kaune, prie Nežinomo Kario kapo. Toji pat nuotaika vyravo širdyje, primindama prieš daugel metų praslėnkusias šviesias viltis, svajones ir gražią nepriklausomo gyvenimo pasaką...

Užsidedę žvaigždės danguje. Didelės ir mažos, šviesios ir blyškios, spindinčios iš tolo į šį lietuviškų palapinių miestą.

Skautininkės A. Šembergienė ir N. Mockuvienė su viešnia iš Paryžiaus, Lietuvaite vienuole, kuri su savo seserimi Ožerskiene buvo apsilankiusi Clevelando skautų Trakų stovykloje.

Rukšėno nuotrauka

klausytojams diskusijose dalyvaujant.

Labiausiai, bene, pavyko Dirvos redaktoriaus pašnekesys apie spaudą. Mergaitės buvo sužavėtos, ir paskaitininką ilgai lydėjo katutėmis. Redaktorius buvo patyres medžiotojas -- jis nešaudė iš patrankų į uodus. Jis savo auditoriją pagavo žodžio paprastumu, minties aiškumu ir... sugėbėjimu per trumpą laiką daug pasakytį.

SKLINDA KIBIRKŠTYS Į DANGŲ

Diena jau sviro vakarop. Pildė šešėliai emė driektis ilgn. Švilpukas pašaukė skautus pasiręngti vėliavos nuleidimui ir jaunųjų skautų žodžiui. Rengtasi tam su savotišku iškilmingumu, nes be savųjų svečių dar dalyvavo ir vengrai skautai, aplankę mūsų šalis ir įnešę iškilmingumo skersvėjų.

Tai reiškė, kad reikia pasitempti. Pasirodyti prieš tėvelius, svečius ir svetimuosius.

Ir, matyt, kokiu iškilmingumu žygiavo skautai, kaip išdidžiai ir iškilmingai patempę viršutinę lūpą ėjo rikiuotėje jauniesiems -- vilkiuko vardą nešiojančios asmenybės.

Smagu buvo svečiams, kai savotišku iškilmingumu slinko vė-

Tarsi žiūrūnčios, ką gi tie skautukai čia mano "ištaisyti", su vienu degtuku besistengdami dviese įkurti laužą, kurio liepsnos būtų skaidresnes už žvaigždžių šviesą.

Iškilmingąjį svečių laužą užkuria katik atvykęs iš Lietuvos jaunasis Urbanavičius su antros savaitės mergaičių vadove Vikt. Vaivadaite.

--Na, kažin, ar jie įdegs su tuo vienu degtuku, ar reikės antro -- abejoja kažkuri viešnia, sėdinti prie laužo.

--Žinok, ponia, kad šis jaunolis atvežė iš Tėvynės mums šviesią viltį, kuri uždegs ir šitą laužą, ir...

--... gali netikėtai įžiebt kibirkštį ir jaunos skautės širdyje -- baigia įsiterpes sultingas baritonas.

Juoko bei pasitenkinimo šuoras ir pasigerėjimo šnabždesys perbėga sėdinčių eiles, kai įsidedęs laužas ima traškėti ir šaudyti kibirkštis į vasaros miegantį dangų...

Nuotaika keista. Laužą supa dainos, juokas, pokštai. Skautai linksmina ir linksminasi. Apie laužą susėdę būriai įsijungia bendron skautiškon dainon, bendran linksmanan.

(Nukelta į 7 psl.)

Buvusi Trakų stovyklos antrosios savaitės viršininkė Viktorė Vaivadaite (vidury), sporto stadione susitikusi drauges, vaišina jas ledais, pasakoja apie stovyklos "išdaigas" ir kalbina skristi į kitą stovyklą -- Akademinių Skautų Sąjūdžio, kuri įvyks prie New Yorko rugsėjo 4-11 d. Nuotraukoje: S. Juodvalkytė, V. Vaivadaite, M. Leknickaitė ir neatpažinti jaunieji sporto žiūrovai.

Dirvos nuotrauka

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
H. Henderson

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Norime daugiau ir įvairesnių nuotraukų

Kiek jaučiame, net ir tie Dirvos skaitytojai, kurie pradžioje kiek kreivokai pažiūrėjo, kad pradėjome daug lietuvišką gyvenimą vaizduojančių nuotraukų spausdinti, prie jų prisiprato ir net jų pradėjo ilgėtis. O ką jau kalbėti apie jaunimą. Jaunesnieji net dar daugiau nuotraukų reikalauja. Esą, gera nuotrauka net daug daugiau pasako už ilgą korespondenciją, kurioje neišvengsi pagarbinių ir neretais atvejais patuščiažodžiavimų.

Dirvos skaitytojai, atsimenant surinktus davinius iš skelbtos anketos, nori, kad būtų lygsvara tarp vaizdinės ir skaitytinės medžiagos. Tokią lygsvarą redakcija ir išlaikė. Jei nuotraukų padaugėjo, tai skaitytinės medžiagos dalis surenkama smulkesnėmis raidėmis ir tokiu būdu net su kaupu išlyginama nuotraukomis užimtoji vieta. Taigi taip tvarkantis, padaugėjo ir nuotraukų, padaugėjo ir skaitytinės medžiagos. Taigi Dirvos skaitytojas, dabartiniu būdu Dirvą spausdinant, gauna daug daugiau vaizdinių ir žinių, negu anksčiau gavo. Ir šiuo požiūriu mes jokių skundų iš savo skaitytojų neturime.

Skaitytojai jaučia, kad didelę dalį skaitytinės medžiagos redakcija organizuoja, pasitelkusi prityrusius bendradarbius. Ir tokia medžiaga jau užima didžiąją dalį Dirvos puslapių. O kita dalis ateina iš mūsų bičiulių, talkininkų, atskirų kolonijų nuolatinių ir pripuolamų korespondentų. Jų talka laikraščiuviui taip pat didelė ir labai mielai laukiama. Ypač smulkiais pranešimais, kaip kur sekasi lietuviams, kokius laimėjimus pasiekia ir kokie vargai spaudžia.

Vaizdinės medžiagos bendradarbių taip pat turime, bet iki šiol jų dar nepakanka. Norėtume jų dar daugiau turėti. Turėti visose didesnėse ir mažesnėse lietuvių kolonijose. Ir ne tik čia — JAV, bet lygiai Kanadoje, Pietų Amerikos ir Europos kraštuose. Lygiai Australijoje ir kitur, kur tik lietuvių gyvena.

Mes gerai nujauname, kad prityrusių fotografų talpos mums neužteks, nes ir jie, tam darbui specialiai negalėdami atsidėti, nevisur gali suskubti. Ir taip pat nujauname, kad tas spragas gali užpildyti mūsų skaitytojai. Ypač tie, kurie turi foto aparatus, fotografuoja ir nuotraukas deda vien į savo šeimos albumą. O jas dažnai atvejais ir mes norime pamatyti, laikraščiuviui tinkamas į laikraštį dėti, o kitas gražinti.

Labai daug geros vaizdinės medžiagos taip ir prapuola šeimos albumuose. O ji neturėtų ten prapulti. Tat mes ir prašome visų savo skaitytojų, kurie tik fotografuoja, kad nepatingėtų tas fotografijas, su pilnu fotografijų esančių asmenų aprašymu, ir atsiųsti. Įsitikinsit, kad už tai būsim ne tik mes dėkingi, bet bus dėkingi ir visi skaitytojai. Kurios nuotraukos, redakcijos manymu, netiks, tas gausit atgal ir vėl galėsit į šeimos albumus sudėti. Gausit ir tas atgal, kurias mes panaudosime, tik siunčiant pažymėkit, kad jas norit atgal gauti.

Prašant daugiau ir įvairesnių nuotraukų, čia noriu priminti, kad mums netinka spalvotos nuotraukos ir iš kelionių parsivežti spalvoti atvirukai. Spalvotų nuotraukų ar atvirukų pervedimas į laikraštinę spaudą sukelia komplikacijų ir gaišaties, ir ne visada gaunami norimi rezultatai. Taigi mes laukiame juoda — balta nuotraukų. Jų laukiame tuoj po fotografavimo, nedelsiant savaitėmis, kad visi galėtume pasidžiaugti neseniai buvusiais įvykiais, kuriuose jūs ar jūsų artimieji dalyvavo.

Laisvos nuomonės rinkiminėmis temomis

NESIJAUDINAME, BET PASIKEITIMŲ NORIME

Henrikas Žemelis

V. Rastenis, atsiliepdamas ilgesniu straipsniu į mano trumpą laiškutį Dirvoje dėl būsimųjų Amerikos prezidento rinkimų, manau, davė man teisę ir progą tą savo nuomonę šiek tiek plačiau paryškinti, kad nesusidarytų vienpusiškas vaizdas, kad mano keliais sakiniais išreikšti samprotavimai yra tiek silpni

pagrįsti, jog juos tepalaiko vos vienas juodukas, V. Rastenio namų savininkas.

Taip pat mane neįtikino nei iškilmingu tonu pareikštas nuaraminimas, girdi, vyručiai, per daug nesijaudinkite ir be jūsų pasikeitimai bus, tačiau balsuokite už mano kandidatų... Tai viskas tvarkoj ir aš pilnai gerbiu V. Rastenio nuomonę, nes tokios diskusijos rinkimų išvakarėse, mano supratimu, yra sveikintinas reiškinys, parodantis, jog ne tik mes "šeimininkai", bet ir "reziduoją svetimšaliai" vienodai supranta būsimųjų rinkimų svarbą laisvojo pasaulio ateičiai ir, svarbiausia, kad per tokių nuomonių pasikeitimą galima priartėti prie tikslesnio klausimo išsprendimo — ar reikalingi pasikeitimai ir kuri partija geriau tuos pasikeitimus įgyvendins?

Saulius Šimoliūnas, Detroit

DĖL BEISBOLO PRADŽIOS LIETUVOJE

Dirvoje buvo rašyta kad 1921 m. buvo beisbolo lošimo pradžia Lietuvoje. Kadangi esu netiesioginiai prisidėjęs prie beisbolo komandų lietuvoje įsteigimo, tuo reikalu noriu duoti kiek žinių.

1922 (o gal ir 1923?) vasaros metu tarnavau karininku Morkamoj baterijoje, Aukštojoj Panemunėje. Vieną šeštadienį, man būdint, baterijos vadas įsakė patikrinti amerikietiškus pakinktus, kurie buvo dėžėse sukruti.

Tikrinant pakinktus, dėžių dugne pamačiau lazdas, pagavėles su virbalais, pirštines ir kitus beisbolo reikmenis. Jų paskirties tada nežinojau. Ir norėdamas išaiškinti, kuriam žaidimui jie skirti, paskambinau Dariui į aviaciją.

Papasakojo apie surastas sporto reikmenis, telefono rėgelyje pasigirdo kulksvaizdžio greitumu beriami žodžiai. Supratau, kad jis tuoj atvyksta į paštą.

Ir tikrai, po 30 minučių Dariaus motociklas jau buvo baterijos rajone. Darių gerai pažinojau iš anksčiau. Būdamas Karo Mokykloj 14 mėn, drauge gyvenom vienam kambary. Jis buvo kuopos ginklininkas, o aš raštininkas. Žinojau ir jo aistrą sportui. Bet dabar, matydamas jo nepaprastą entuziazmą pamačius beisbolo lazdas, net mustebau.

Keliais žodžiais paaiškines beisbolo žaidimo esmę, pasakė, kad jis tuos reikmenis pasiima ir aviacijoj organizuosias beisbolo komandą.

Jam atsakiau, kad turtas priklauso Mok. baterijai ir jo be leidimo negali perduoti. Ir man tai pasakius Darius užsipoilė lietuvišką biurokratiją, bet drauge paprašė ir patarimo, kaip tą turtą greičiausiu keliu gauti.

Patikrinę knygas neradom beisbolo reikmenų į jas įrašytų. Tat tuos reikmenis, nenorėdamas, kad dar kiti trukdytų jų išdavimą entuziazmo pagautam Dariui, išdaviau savo valia. Ir jis pats lydėjo vežimą su tais reikmenimis. O vėliau jau Kaune matėme Darius suorganizuotas Aviacija — LFLS pirmas beisbolo rungtynes.

Jonas Chmieliauskas, Los Angeles

KLASTOJA ISTORIJA

Rugpjūčio 6 d. Naujienose buvo Pov. Dirkieio straipsnis — Šaulių ideologą prisimenant, kuriame jis įrodinėja kad ne Vladas Putvinskis, o Matas Šalčius yra Šaulių Sąjungos įkūrėjas. "Būty per daug naivu šįandien pripažinti Šaulių Sąjungos įkūrimo laurui tam žemaičių bajorėliui ir jo raštus laikyti lyg kokią evangeliją Šaulių ideologijai grįsti, — rašo Pov. Dirkis.

Tuo reikalu turėtų pasisakyti buvusieji Šaulių S-gos darbuotojai. Pov. Dirkis tuo metu, anot A. Kenstavičiaus, Šaulių S-gai nepriklausė ir juo tikėti negalima, nes jis ir savo gyvenimo eigą minint 70 metų sukaktį suklautojo, prisiskirdamas sau nebūty ir neiety aukštų pareigų. Save aukština, o kitus žemina. J. Buračas, Chicago

duriam su labai slidžia priešrinkiminės propogandos gražbylyste, pažadais, apkaltinimais, kuriuos nevisuomet galima imti už tikrą pinigą, nes jie daugumoje skirti drumstame vandeny gaudyti balsuotojų žuvels. Pvz., ir V. Rastenio paminėtas atsitikimas dėl Kemedžio išsireiškimo, ar reikėjo atsiprašyti, ar apgaillestauti ir iš to beveik savaime išplaukiančias išvadas — žiūrėkite koks tas Kennedy, jis gal Chruščiovui ir ranką pabučiuotų...

Man atrodo, tą visą reikalą reikty priskaityti prie eilines rinkiminės propogandos, jokiū būdu nelemiančiu veiksmu dėl kandidato politinio nusistatymo, nes tą visą incidentą dėl lėktuvo numušimo Eisenhowerio administracija pravedė taip nevykusiai ir kompromituojančiai, jog ne tik opozicija, bet daug kas ir Europoje apie tai dar dabar kalba.

Tiesa, mūsų nuomonės su V. Rasteniu kai kur sutinka, jis pvz., pripažįsta, kad pasikeitimai reikalingi, kad ši administracija darba atliko nepatenkinamai, aš gi iš kitos pusės — negalėčiau tvirtinti, kad Nixonas ir Lodge yra blogi kovotojai prieš komunizmą, bet mes skiriamės dėl vieno svarbaus rinkiminio aspekto — aš manau, kad tuos pasikeitimus įgyvendinti turi ateiti ne tik nauji žmonės, bet ir nauja partija, o V. Rastenis mano, jog tuos pasikeitimus įgyvendins tie patys žmonės, kurie jau 8 metus sėdi Eisenhowerio administracijoj, kurią kaip tik mes kaltiname už užsienio politikos netinkamą vedimą ir leidimą komunizmui priartėti prie Amerikos krantų.

Tačiau ir čia dar nebūty mano svarbiausias argumentas. Aš manau ir tikiu, kad ne tiek svarbu, kiek kuris kandidatas moka kiekviena proga stipriai atsiirsti Chruščiovui, kaip Nixonas

WHEN BUYING OR SELLING A HOUSE

Use our Escrow Service
Protect both parties
in the deal

padarė garsiam "virtuvės dialoge", ar Lodge nesuskaitomą kartų Jungt. Tautose, bet kad tie būsimieji kandidatai, aiškiai suprasdami komunizmo pavojų mokėty išvesti Amerikos užsienio politiką iš dabartinio akliogavio ir su naujomis jėgomis, idėjomis ir neišmatuojamais Amerikos ir laisvojo pasaulio dvasiniais ir medžiaginiais ištekliais priverstyti ne tik sustabdyti komunizmo ekspansiją, bet galutinai išmušty Kremlinį iš rankų visas iniciatyvas, blefavimo ir kitas destruktivinio planavimo kortas.

Arba kaip A. Stevensonas pasakė: "Šiuose rinkimuose, ne tik svarbu, kuris kandidatas mokės stipriau atsakyti Chruščiovui, bet kuri partija ir jos kandidatai mokės suorganizuoti visus demokratinio pasaulio išteklius prieš komunizmą..." Tas pats A. Stevensonas, kurį V. Rastenis perstatė kaip pavojingą ir nuolaidoms linkstantį asmenį ir kuris tokio įtakingo laikraščio, kaip "N.Y. Times", yra laikomas stipriausia politine asmenybe, kokią Amerika dabar turi, ir kaip to laikraščio komentatorius J. Reston pažymėjo, jog A. Stevensonas užsienio politikos klausimais žino daugiau, negu visi keturi abiejų partijų kandidatai...

Kaip tik to dabartinei respublikonų administracijai trūko ir kaip tik tą trūkamą naujais pasikeitimais žada įgyvendinti opozicijos partija.

Man rodos, čia yra natūrali gyvenimiška tiesa — apie asmenis ir partijas sprendžiama iš jų darbų, jų laimėjimų ir sugebėjimų spresti painias dabarties problemas ir numatyti ateitį. Respublikonų partija per tuos 8 metus valdymo neparodė jokio politinio sugebėjimo, išminties ir laimėjimų, gal išskyrus tuos, apie kuriuos jie patys giriasi, pvz., priėdami net iki tokių komiškų tvirtinimų, girdi, komunistų sukeltos demonstracijos Japonijoj, privedusios prie prezidento vizito atšaukimo, rodo Amerikos laimėjimą...

Tų tariamų laimėjimų per tuos 8 metus galima būtų priskaičiuoti labai daug. Jų sąrašas baigtis Kubos įvykiais, kur už 80 mylių nuo Amerikos krantų labai rimtai tvirtinasi ivanai ir pirmą kartą tiesiogiai komunizmas pradėjo grąšinti Amerikos kontinentui. JAV prestižas Europoje ir atbundenčioje Afrikoje bei Azijoje yra smarkiai kritęs, ir nors visi pripažįsta, kad Amerika vienimėlė galinti ir turinti vadovauti laisvajam pasauliui, tačiau to vadovavimo, iniciatyvos ir konstruktyvių planų iš dabartinės administracijos pusės kaip tik ir trūksta.

Tik dėl to, kad būtų geriau, mes čia su V. Rasteniu pasikeičiame nuomonėmis, kokie reikalingi pasikeitimai ir kas juos galės tinkamai įgyvendinti?

Paskutinį žodį, manau, tars lapkričio mėn. balsuotojai, kuriems, tenka pripažinti liūdną faktą, daugumoje toks mūsų klausimo svarbumo nusakymas rūpi tiek pat, kiek mums demokratų ar respublikonų pažadas, kurioje nors Mississipi upės įlankoje pastatyti užtvanką...

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

☆

PRAĖJAU ŽVAIGŽDE ŠEŠĖLIŲ

☆

Leonės Lukaševičienės VIII.20 mirties metinėms priminti

Aš iš širdelės, kaip iš šaltinio, Ritausi gintarėliu Ir tarp seselių savo tėvynėj Žibėjau žiburėliu.

Sava jaunyste, kaip su paukšteliais, Skridau aš debesėliais Ir netikėjau, juodais laiveliais, Kaip Nemunėlio sieliais.

Kad išliūliuosiu ir nesugrįšiu Į savo tėviškėlę Tolimoj žemėj kad nubyrėsiu Lapeliais lelijėlės...

Kritusių lapų nei žemės ramos, Nei draugų ašarėlės — Nieks neprikėlė. Liko tik varsos Manų veidų — šešėliuos...

O ir surinko mana mamytė Kas laišką lelijėlės... Danguj prigijo, žemėj nuvytę Skruosteliai dukružėlės.

60. VIII. 11 Stasys Jakštas

APIE DRAUGUS IR DRAUGYSTĘ

Po tokios antraštės pasirinkimo sunku surasti dienos pasiteisinimą rašyti į laikraštį. Tema amžina, ir gal geriausiai, asmeniškai nagrinėjama. Tačiau čia toks asmeniškas nagrinėjimas viešai. Kas yra draugai? Panašūs ar skirtingi žmonės? Ir tokie ir tokie. Visiškas panašumas neįmanomas, lygiai kaip ir visišką skirtingumą. Tik aišku, panašumai daugiau jungia, negu skirtingumai. Ir ne vien dėl žmogaus egoizmo, bet ir dėl bendrų išgyvenimų. Bet ir žmogaus egoizmas ir bendri išgyvenimai randa laiką tekmėje ir vietovių aplinkybėse. Todėl paprastai keičiasi draugai, nors tas, kuris linkęs draugauti, ir toliau atranda naujus draugus. Ir taip draugystė, kaip viena iš būdingiausių žmonių

gyvenimo apraiškų, išlieka besikeičiant žmonėms, laikams ir daiktams. Draugai neamžini, o draugystė amžina. Tai yra geležinis įstatymas kasdieniškame gyvenime.

Bet to dėsnio kažkaip neužtenka. Žmogus nėra laimingas žinodamas, kad po šių draugų jis suras ar bus surastas kitų. Ir ne vien dėl to, kad jis norėtų būti saugus ir įsitvirtinęs savo aplinkoje, bet ypač ir dėl to, kad nutrūkstą kaž kur bendras darbas už savęs esantiems tikslams. Tęjamoma už savęs išieiti tik su kitu žmogum. Todėl draugystei reikalingi svaresni principai, negu egoizmas ir bendri išgyvenimai.

Čia skaitytojus kviečiu pasvarstyti dalyką, sakysim, filosofiškesnėje šviesoje. Tikrais draugais tegali būti tik mūsų amžininkai. O nuo savo amžininkų nereikia nei bėgti, nei prieš juos beatodariai kovoti, kai draugystės baigiasi susipykimu. Taip pat nereikia pamiršti seniau pažintus, kai gyvenimo verpetai perskrida. Tėra tik gyvenimas su žmonėmis. Užtat draugystė turi pakilti iš socialinės plotmės, net pasakytume, į

Akimirkinių kronikos

Bronys Raila

Mūsų Žalgirio mūšis

Atrodo, lyg sapnuotum, ir pabusti neverta. Nes pabudus, akys iššoktų iš kaktos.

Štai mūsų spaudoje ir mūsų gyvenime iškilio nebeatidėtini klausimai dėl "kultūrinio bendradarbiavimo su tėvyne". Dėl "neaiškiaus" klausimo: ar bendradarbiauti su lietuvių tauta, ar su jos okupantais? Tais klausimais nori debatų net tie, kurie ir "nepriklausomą Lietuvos valstybę" jau rašo tarp kabučių.

Nesenai ir šiame laikraštyje mėginau nupiešti "kultūrinio bendradarbiavimo suirutę" mūsų spaudoje ir poroje kronikų glaus-tai atpasakoti prof. S. Žymanto paskaltą tais reikalais Los Angeles Dailiųjų Menų Klubu pobūvyje. Ir tuojau pat p. V. Trumpa iš Washingtono viešu laišku Dirvos redakcijai pareiškė netikrą, nieko iš to nebus, niekas nepadės ir mes niekam nepadėsime, nebent savo "prisirišimu prie tiesos"... Bet kadangi nei Žymantas, nei aš nebuvo "prisirišę prie tiesos", tai V. Trumpa mūsų klaidas nusprendė pataisyti. Na, ir pataisė (Dirva, Nr. 80).

S. Žymantas ir kai kurie kiti prie tiesos neprisirišę mūsų laikraštiniškai bei rašytojai jau ne kartą buvo prašę, kad mūsų sėkmingesnis pasipriešinimas bolševizmui privalas būti "totalinis", t. y. visuotinis, ne tik politikos ir propagandos, bet ir visų kultūros priemonių junginys. Pasirodo, lenkuose irgi panašiai galvojama. Laisvųjų lenkų Paryžiuje leidžiamo "Kultūros" žurnalo bendradarbis J. Mieroszewskis 1960 m. 7-8 numerioje taip pat prieina išvados, kad veikimas į okupuotus kraštus per kultūrinę priemonę ilgesnėje perspektyvoje atrodo prasmingesnis už grynai propagandines, t. y. politines priemones. Anot jo, emigracijos galimybė veikti į kraštą iš užsienio yra proporcinga pačios emigracijos kultūriniam pajėgumui.

Tad koks yra tas mūsų kultūrinis pajėgumas? Kaip jis gali būti pasiekiamas, pagerintas, sustiprintas? Koks iš viso jo turinys, kokie jo siektiniai, tikslai ir uždaviniai? Koks yra mūsų, ma-dingai išsireiškiant, "national purpose"? Ar mes jį aiškina-mės, ar mes jo ieškome, ar mes jį taisme ir papildome evoliuciniu ar revoliuciniu būdu? O gal jis mums galutiniai aiškūs ir senai atsakyti: Lietuvos išlaisvinimas, ir baigta?..

Galbūt mums jis jau aiškūs ir baigtas. Bet, sakysime, amerikiečiams jis vis ne toks aiškūs, ir jie dabar ieško naujų atsakymų. Sovietinės grėsmės, totalinės grėsmės akivaizdoje jie, ypač nuo sputnikų pasirodymo, emė darytis net kažkaip neramūs. Vienas iš žymiausių amerikiečių rašytojų, Nobelio premijos laureatas W. Faulkner, neseniai sušuko: "What has happened to the American Dream? Mes snaudėm, miegojom, ir jis paliko mus. Nebegirdėti daugiau vienijančio balso, bylojančio apie mūsų bendrą viltį ir valią"... Tie nedaugelis iš mūsų, kurie

dar "turime laiko" ir norime skaityti ilgus straipsnius, prieš kurį laiką skaitėme Amerikos didžiojoje spaudoje ir magazi-nuose keliolikos žymių politikų, rašytojų, mokslininkų, pramonininkų ir dvasininkų pasisakymus: kaip susigrąžinti aną didįjį Ame-rikos sapną, kaip nusakyti ir su-moderninti naująjį šios šalies "national purpose"?

Beskaitant buvo įspūdis, kad amerikiečiai naujos Amerikos tuo tarpu dar neatrado, tačiau jų susirūpinimas ir ieškojimas yra labai rimtas. O vienas iš jų, radijo pramonininkas David Sarnoff, Rusijoje gimęs žydas imigrantas, natūralizuotas ame-rikietis ir net generolas, visai nesivaržydamas drąsiai ir iš-mintingai pastatė ant stalo Ko-lumbo kiaušinių:

"Kas liečia rungtynes su komu-nizmu, rašė jis, tai mes visai rai-diškai esame patys sau už-čiaupę burnas. Mes prikandome savo liežuvius iš baimės užgauti švelnų jautrumą, kurie kasdien mus užgaudinėja. Labai ne-daug iš demokratinė vady teiš-drįsta taip nesivaržydami kalbėti apie besiantinančią komunizmo imperijos pražūtį, kaip Chruš-

likonai išsirenka labai nedaug tevyresnį R. Nixoną, neturtingą vyrą vadovauti milijonierių par-tijai, ir šis lietuviškai pasaky-tume veržlus santarvininkas, tuoj paskelbia tą patį ir gal net ap-čiuopiamesnį tautinį tikslą: ko-va su komunizmu turi būti veda-ma ne tik ginklu, bet ir visomis kitomis priemonėmis -- idėji-nėmis, dvasinėmis, psicholo-ginėmis, msiškai tariant, kul-tūrinėmis. Jei Lodge būtų iš-rinktas viceprezidentu, jam bus pavesta vadovauti šių visų prie-monių veiklai, apjungtai į vieną didelę federalinę įstaigą...

Rodos, nebūtų patogesnio laiko ir palankesnės atmosferos išeiti ir mums su savo "perversmais", savo sumanymais ir pasiūlymais, su savo reformomis ir organi-zacijomis. Su tokiais planais ir užsimojimais, kur mūsų "natio-nal purpose" turinį sudarytų ne vien anachronistiškos priešta-vinės partijos ir "išlaisvinimo vadovybės" kadra ne vien tau-rioji 60-80 metų amžiaus gene-racija.

Bet kam čia mes? Kur mes? Kas mums? Mums juk viskas aišku, viskas jau pasakyta, viskas troydyta, viskas nusibodė ir

Keturi didieji laisto taikos ir bendradarbiavimo gėlelė...

žiovas ir Maocetungas nuolat kal-ba apie mūsų neišvengiamą žlu-gimą"...

Štai neseniai pasibaigė demok-ratų ir respublikonų partijų su-važiavimai išrinko kandidatus aukščiausios valstybės vady vietoms užimti. Ir Chicago's ir Los Angeles amfiteatruose skambėjo ta pati gaida: atėjo paskutinis laikas veiksmingiau pasipriešinti bolševikinio iššūki-o grėsmei, ateina metas išugdyti Amerikai naujos dvasios tautinį uždavinį ne tik išlikimui ap-saugoti, bet žmogaus teisių ir laisvės pergalei pasiekti..

Demokratai išsirenka J. Ken-edy jauną vyrą, 27 metais jau-nesnį už dabartinį prezidentą, tikėdamiesi, kad šis, lietuviš-ka tariant, ateitininkas ir fron-tininkas vėl sugrąžins ar bent įpus snaudžiančiai tautai pionie-riškos dvasios. Ir rodos būtų sunku neigti, kad jo paskelbtoji "New Frontier" doktrina pla-čiausioms masėms neturėtų ma-sinančio patrauklumo... Respub-

grisė. Viens veiksnys pasiskel-bė vadovaujantis Amerikos lietu-viams, o kiti ir trečias--viso pasaulio likusiems lietuviams "globaliniu mastu". Kai nuolat ir nuolat kyla santykių su tėvyne klausimas, kai daug kas jautra-ka ir trata, ir priešas jau įsiskverbęs į mūsų vidurį, ir mūsų nepriklausomybė jau tarp kabučių, tai tų vadų kaip ir ne-matyti. Duokti ramybę, juk taip karšta ir tvanku, dabar gi mums atostogos! Pagaliau, mes minė-jome Žalgirio mūšį, o pavertę tautų savaitės iškilimėse New Yorke dalyvavo net 10 lietuvių!..

Ir buvau beveik nustebęs, kad tik vienas V. Tumpa, Metmenų žurnalo redakcijos narys, taigi, jaunosios generacijos atstovas, garsiai užprotstavė prieš ple-palus tokių senių, kaip Žymantas arba aš. Jis pareiškė: nieko dau-giau nereikia, nieko iš to nebus, "nebūkime melo didvyriai"... Atitaisydamas mūsų gausias klaidas ir melus bėdas ir "kas blogiausia", šitaip radikališkai prakalbėjo ne koks Biržiškos, Vaitkaus, Krupavičiaus ar Ka-minsko amžiaus subrendęs kul-tūrininkas, bet Kennedy-Nixono metų jaunuolis, priklausęs sro-vei tų intelektualų, iš kurių dar atrodo galima ko nors tikėtis. Jo pasisakymas labai jaunuoliš-kas ir "revoliucingas": pali-kim, kaip yra! Jei ką dar galė-tume, tai tik "ligi tam tikro laipsnio laisvai tiesai tarnau-ti"...

Nors mane ir Žymantą jis jau trikioja į melo didvyrius, bet šiaip jau Kongreso bibliotekos tarnautojo pasisakymas, sie-kiantis iki tam tikro laipsnio tiesai tarnauti, savo stiliumi ir dvasia truputį dar išsiskiria iš tos žurnalistikos, kuri pa-laipsniui, tačiau skubiai pradeda dabar užgožti dalį Amerikos lie-tuvių spaudos.

Visiems kitiems atostogaujant ir tylint ausis suglaudus, idant nebūtų nuogai išrengti, dabar gi, kaip matom, ateina į mūsų spaudą nauji tiesos didvyriai: Gimsta Neanderthalio laikų ly-rika. Vėl išryškėja mūsų mo-

Jaunosios clevelandietės sportininkės Dalė Vasarytė, Milda Jokubaitytė, Rinkevičiūtė ir Rūta Joku-baitytė, pirmą kartą rungtyniavo bėgime Vid. Vakarų Apygardos lengv. atletikos pirmenybėse.

Dirvos nuotrauka

Žalgirio mūšis 10

J. Jakštas

PASIRUOŠIMAS IR PIRMIEJI ŽYGLIAI

Kas buvo šio genialaus plano autorius — palieka tik spėlioti: šaltiniai apie tai nekalba.

Nustačius žygio tikslą — Ordino sostinę, reikėjo nuspręsti, koks yra patogiausis kelias ir kaip lenkams per Vyslą persikelti. Mat, visa Lenkija anais laikais buvo kairiajame Vyslos krašte, o Marienburgas dešiniame.

Per sikėlimui pasirinkta Červinsko vienuolyno vietovė. Laikas buvo numatytas birž. 29 — liepos 1 d. Tuo pat metu turėjo atvykti ir Vytautas su savo kariais.

Vyslai peržengti nuspręsta pastatyti pontoninis tiltas ir jo dalys buvo dirba-

mos įvairiose Lenkijos vie-tose per ištisą žiemą. Vy-tautas atsivedė į pasitari-mus ir "totorių imperato-rių", kaip Dluogošas rašo.

Šiuo tariamu imperatorium buvo Kipčako Ordos (prie Volgos) kano Tochtamišo sūnus Elad-Edinas, papras-tai, Saladinu vadinamas. Vytautas, žinodamas toto-rius prašmatnius karius esant, iš anksto rūpinosi turėti juos lemiamam karui ir todėl jų valdovą prisitrau-kė prie Brastos pasitarimų. Totoriai, iš tikrųjų, nemažai svėrė Žalgirio mūšyje.

Brastos konferencija tru-ko apie 8 dienas ir po to Jo-gaila grįžo į Lenkiją. Grįž-damas 8 dienas medžiojo Bieloviežo girioje, kad bū-simam karui prasimanųjų žvėrienos.

Žiema ir vasara slinko įtempto ruošimosi ženkle. Ruošiantis susilaukta paža-dėto Čekų karaliaus Vacro-vo sprendimo (1410. I. 15). Sprendimas padarytas Pra-hoje, kur nuvyko lenkų ir lie-tuvių pasiuntiniai. Tačiau lietuvių pasiuntinių kara-lius neprislėdo, ir net, kaip vienas šaltinis liudija, sup-lėšė jų turėtus įgaliojimus.

Taip elgėsi jis, be abejo, Ordino papirktas ir todėl jo sprendimas buvo prieš lie-tuvius nukreiptas. Juo žem-aičiai pripažįstami Ordini. Dobryniaus žemė, prieš kelis mėnesius iš lenkų iš-plėsta, jiems gražinama.

Bet jos perdavimas Jogailai pažadėtas tik tuo atveju, kai Ordinas atgaus Žemai-čius. O iki to laiko Dobry-nę laikys iš Ordino tuojau per-ėmęs karalius Vacrovas.

Sprendimas nepatenkino ir lenkų. Jie dar įsižeidė, kad jis buvo perskaitytas jiems nesuprantama vokie-čių kalba. Užtat tuojau ap-leido Prahą. Apie jo patvir-tinimą, kaip buvo numatyta vėlyvesniame suvažiavime Breslave, negalėjo būti kal-bos.

Paskutinį kartą derėtis bandė Vytautas tik ne su Vacrovu, o su broliu Zigmantu, Vengrijos karaliu-mi. Vežinas brangiomis do-vanomis, tarpe jų 12 rink-tinės veislės arklių, pakau-stytų aukšnimis pasago-mis, jis vyko į Kezmarką, Vengrijos miestą, susitikti su Zigmantu. Iš pasitarimų težinome, kad Vytautui pa-siūlyta karališka karūna ir josios priėmimo atveju — sąjunga su Zigmantu prieš galimą Lenkijos puolimą. Vytautas nieko neatsakė į pasiūlymą ir bėgte išbėgo iš miesto, kilusio gaisro išgąs-dintas.

Atrodo, Zigmantas nesileido būti paperkamas nei brangių dovanų ir paliko iš-tikimas Ordinui. Šiojo nau-dai jis pasiūlė Vytautui ka-rališką karūną ir tuo mėgi-no atskirti jį nuo Lenkijos, tariant, suardyti uniją.

(Nukelta į 6 psl.)

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,
lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

20 metų tos srities praktika

VOKIŠKŲ RADIO APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARDUODA TELEVIZIJOS IR TELEFUNKEN RADIO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

Prieš pradėdamas polemiką su oponentais, bajoras Miksa Riestaragis pirma mumsailina savo šalmo ragus...

Žalgirio mūšis...

(Atkelta iš 5 psl.)

Tuo tarpu artėjo paliaubų pabaiga, ir tiek lietuviai, tiek lenkai, pasijudino žygiui. Žemaičiai ir lietuviai patraukė į pietus ir prie Gardino peržengė Nemuną. Jiems traukiant į vakarus, prie jų prisiliejo rusų ir totorių pulkai, iš pietų atkeliavę.

Apie birželio vidurį sujungtos Vytauto jėgos pasiekė Narevo upę. Toliau traukė kairiuoju upės pakraščiu, gabendami jį savo mantą bei ginklus. Kai jie pasiekė Narevo upės įtaką į Bugą, Vytautas pasiuntė žinį pas Jogailą, traukiantį Červinsko link ir prašė duoti apsaugą keliantis per upę į dešinį krantą.

Karalius nusiuntė Vytautui 12 vėliavų priedangą. Birželio 30 d. karalius su Maž. Lenkijos kariuomene peržengė per parengtą tiltą Vyslą ir tuo pat metu gavo pranešimą Vytautą artėjant. Džiaugėsi tąja žinia lenkai, o Jogaila net "ketvirtį mylios" ėjo Vytauto pasitikti.

Červinske rasti jau atvykę samdniei. Netrukus prisijungė Didžiosios Lenkijos pulkai, Mozūrijos kunigaikščiai ir liepos 2 d. įvairiatautė kariuomenė stovėjo susibūrusi dešiniame Vyslos krante, pasiryžusi tiesiai šauti į Marienburgą.

Daliniai nuostabių tikslumų sutraukė iš tolimiausių

Pensininkai Julija ir Jonas Žiburiai su Social Security reikalų vedėju A. W. Boehringer (vidury), aplankiusiu juos minint Social Security 25 metų jubiliejų.

Jonui Žiburiui ir jo žmonai Julijai, iš Clevelando, šiais metais sukanka 90 m. amžiaus. Šiais metais jie taip pat padeda švęsti Social Security 25 metų jubiliejų.

Jie buvo vieni iš pirmųjų, kurie užsiregistravo Social Security pašalpai, kada ji pradėjo veikti 1940 m.

Šių metų balandžio mėn. Jonas Žiburis pradėjo 21 Social Security pašalpos gavimo metus. Per tuos metus jie gavo savo pa-

kraštų į vieną punktą, judėdami pagal Brastoj nustatytą planą. Tvarka ir drausmė, matyt, visur viešpatavo ir vėliau laimėjimą lėmė.

šalpos čekius reguliariai, ir jie buvo didelis indėlius kasdieniam pragyvenimui.

Jonas ir Julija Žiburiai abu yra gimę Lietuvoje 1870 m. Abu susitiko Clevelande ir vestuvės įvyko Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje.

Jonas Žiburis visą savo gyvenimą praleido metalo fabrikuose.

TURIME PARDUOTI KRIAUSIŲ

Atvažiuokite ir patys prisiskinsite nuo medžių.

T. Neura, RFD 1, Brunswick, Ohio

12 metų dirbo Ruhro srityje Vokietijoje; 6 metus dirbo Škotijoje. Pirmas darbas Amerikoje buvo Pittsburghe, O Clevelande 25 metus išdirbo U.S. Steel Corporation.

Šiandien Jonas ir Julija Žiburiai nebedirba, bet praleidžia laiką prižiūrėdami savo namus, laistant ir piaunant pievelę ir užsiimdami laisvalaikio pramogomis.

Nuo Social Security pašalpos įvedimo 1940 m. 21 mil. asmenų yra gavę pašalpas kurios siekia 50 bil. dolerių. Šiuo laiku mėnesinės pašalpos yra išmokamos 15,000,000 asmenų ir jos siekia 1 bil. dol. kas mėnesį.

Ateinantys 25 metai turės daug naujų pakeitimų ir pagerinimų Social Security pašalpos programoje.

(Ši rašinį ir nuotrauką Dirvai pristatė Social Security Clevelando skyrius)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

KERELIS BROS.

CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŪSŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinių viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352   Nakties tel.: LI 1-4611

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue

Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street

Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit pateakinti.

PARDUODAMA SENA ALAUS IŠVEŽIOJIMO (DISTRIBUTOR)

FIRMA IR SODA BOTLING FABRIKAS

Visos automatinės mašinos ir reikmenų atsargos. Trys vyrai gali išlaikyti. Interesuojamės tik rimtais ir susidomėjusiais asmenimis. Jokių nerimtų pirkėjų. BEN KRALK, 93 Warwick St. Newark, N.J., Market 2-5270

Eagle Stamps visad padidina jūsų sutaupas

the **MAY** company

Watch us Grow!

MAY'S PARMATOWN

MAY'S PARMATOWN --

RIDGE AND RIDGEWOOD DRIVE

May's jus maloniai kviečia į Auksinio Kaspino perkirpimo iškilmes antradienį, rugpiūčio 23 d. 12 val.

Durys atidaromos 12:30 P.M.

ATSIDARO ANTRADIENĮ

RUGPIŪČIO 23 D.

NUO 12.30 VALANDOS

Už 3 dienų mes plačiai atidarysime gražias May's Parmatown duris ir supažindinsime jus su įdomiu apsipirkimo pasauliu. Jis nustebins net ir jus! Platus, pilnas, spalvuotas?

-- Taip! Dar viena krautuvė?

-- Ne! Šį kartą pamatysite, kad jūsų apsipirkimas bus nuostabiai kitiškas. Ateikite pasižiūrėti į naują Parmatown krautuvę. Ir neužmirškite, mes duodame ir keičiame Eagle Stamps su kiekvienu pirkinium. Kas galėtų būti geriau?

MAY'S PARMATOWN BUS ATIDARYTAS KETURIS VAKARUS KIEKVIENĄ SAVAITĘ

Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9:30 A.M. iki 9:30 P.M. Trečiadienį ir šeštadienį nuo 9:30 A.M. iki 8:00 P.M.

MAY'S PARMATOWN YRA LENGVAI PASIEKIAMAS — RIDGE AND RIDGEWOOD DRIVE

DIDŽIOJI IR PASKUTINIOJI ŠIŲ METŲ GEGUŽINĖ

(8-tos Lietuvių Dienos tąsa)

RENGIAMA LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS CLEVELANDO I-os ir II-os APYLINKIŲ RUGSĖJO 3 D.

NEURŲ SODYBOJE Pradžia 12 val. Auka 1 dol., jaunimui 50¢ Vaikams laisvas įėjimas

CLEVELANDE ir apylinkėse

AMERIKOS LIETUVIŲ PLIEČIŲ KLUBAS

Praėjusį sekmadienį įvykusi tradicinė Amerikos Lietuvių Piliiečių Klubu gegužinė duoda progos pakalbėti apie šią Clevelando lietuvių kolonijos organizaciją.

Klysta tie, kurie šį klubą skai-ta tik paprastą "karčiamą".

Piliiečių klubai yra populiarūs visose tautybėse. Lietuviai jū-turi visose kolonijose. Kitose ko-lonijose, kaip Pietų Bostone, Hartforde ir k., AL piliiečių klubai yra įsitaisę puikiuose namuose, turtingi ir reikšmingi vi-suomeniniame bei kultūriniame lietuvių gyvenime.

AL Piliiečių Klubas Clevelande šiuo metu turi apie 800 nario mokesį sumokėjusių narių. Daugumą sudaro senesnės kartos ateiviai ir jų šeimos. Kasmet vis daugiau ir naujų prisirašo. Todėl ir klubo tradicinės gegužinės sutraukia arti tūkstančio dalyvių.

Klubu gegužinės yra tartum antrosios lietuvių dienos Clevelande. Tik toks skirtumas, kad klubo gegužinėse vyrauja senesnieji.

Tūlas gali pasakyti, kad begpigu klubui į gegužinę daug žmonių sukviesti, kadangi neimamas

Trakų stovykloje susidraugavusios, clevelandiečių skaučių būrelis, net ir sporto stadijone nesi-skiria su savo "tėvu" Rimu Dumbriu. Prieky: Eglė Augustinavičiūtė, Klarisa Mackevičiūtė. Užpakaly (iš kairės): J. Karaliūtė, Dalė Orintaitė, Neringa Kuncaitė, Marytė Petkevičiūtė, Rimas Dumbrys, Teresė Mėlinauskaitė, Dalė Jurgaitytė, Nijolė Petkevičiūtė.

Dirvos nuotrauka

įžangos mokesis ir dar alus nemokamas. Tačiau ne tai svarbu, Svarbu, kad bent klubas gali tokias gegužines surengti, kur visi susirinkę lietuviai jaučiasi

lyg viena šeima. Daromos pastangos, kad ir klubo gegužinės daugiau kultūrinio atspalvio įgaity.

Ivertinant senesniųjų didelį įnašą Clevelando lietuvių kolonijos gyvenimui, sukūrus kolonijos kertinius akmenis, kaip parapijas, banką, laikraštį, savo svetainę ir klubą, dabartinė svetainė ir klubo direkcija deda galimas pastangas, kad šios dvi institucijos būtų jaunesnės visiems lietuviams.

Edv. Karnėnas

K. TALLAT KELPŠŲ ŠEIMA persikėlė į nuosavus namus: 1571 Ivydale Rd., Cleveland 18. Telef. YE 2-9566.

PADĖKA

Skaučių Tėvų Komitetas dėkoja Z. Dautartui, leidusiam pasinau-doti sunkvežiniu skaučių inven-toriui iš stovyklos parsivežti.

Išnuomojamas butas

5 kamb. ir vonia, E. 70 ir Superior rajone. Naujas gazo pečius. Lauko porčiai. Skambinti UT 1-2347.

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

Penki kambariai, antram aukšte, East 123 St. Atskiras gazo šildymas. Šaukti PO 1-5614.

(96)

LIETUVYBĖS LAUŽO ...

(Atkelta iš 3 psl.)

Ir vyresni ir jaunesni--net ir patys jauniausieji--visi jaučiasi vienos bendros šeimos nariai, kuriuos sujungė vienon nuotaikon skaidri laužo liepsna. Ir tos šaudančios kibirkštys, mažųjų širdžių juokas ir daina pavergia kiekvieno širdį.

Linksmybės tęsiasi. Vengrų skautai įsijungia bendron nuotaikon su savo pokštams. Skautiškos "raketos" lekia į naktį, tarsi sprogančios linksmumo žiežirbos.

Ir pagaliau -- atsiveiksinimo daina ir... visi nenorom palieka degančio ir sugruzdusio laužo nuodėgulus, kurių šviesoje nenorom skirstosi svečiai. Lieka naktis, atvėse anglis, ir žvaigždės virš palapinių miesto...

Besilankydamas lietuviškuose Trakuose, skautų šurktuose ir sušildytuos lietuviškos širdies karščiu ir meile, pajutau ir gyvas, plakančias ir veiklias tas lietuviškas širdis, kuri rūpesčiu, vargu, triūsu ir užsispyrimu įvyko ši skautų stovykla. Reikėtų jų vadams, vadėms ir kiekvienam prisidėjusiam padėkoti, išreiškiant mūsų pagarbą ir padėką už jų idealizmą ir šviesų tikėjimą mūsų jaunųjų ateitimi.

Ši stovykla gyvai parodė, kad lietuviškumas mūsų jaunosios kartos širdyje nėra miręs, nors kai kas ir piktinosi, jog retkarčiais iš skautų lūpų išsprūsdavo ir nelietuviškas žodis. Tačiau mes patys pamatėme, kad per daug būkštauti dėl mūsų jaunimo neverta. Jis gaus. Ir dar lietuviškas. Tad ir padėka tenka ne tik stovyklos vadovaujantiems asmenims, bet visiems, gyvenusiems tas dvi savaites lietuviška dvasia. Ačiū broliams ir sesėms skautams. Budėkite ir toliau mūsų jaunimo lietuviškos sargyboje, būkite tos liepsnojančios lietuviškos laužo kibirkštys, skaidriai šviečiančios tamsiame išeivijos danguje!

Rūpestingai rengiama naujoji May Company krautuvė, esanti Parma rajone, atidaroma jau ateinantį antradienį, rugpiūčio 23 d. Lygiai 12 val. bus oficialios atidarymo ceremonijos. Joje bus virš 200 pardavimo skyrių. Prie naujosios krautuvės klientai galės pasistatyti 5700 automobilių. O pati krautuvė, savo modernišku ir patraukliu įrengimu, pradedant rūšio krautuve ir baigiant madų salionu, kiekvienam suteiks pasigerėjimo ir poilsio. Naujoji krautuvė pavadinta Parmatown. Tai iš eilės trečioji May Co. krautuvė, kurių skelbimai matomi kiekvienos savaitės Dirvoje.

Naujoji Parmatown krautuvė yra labai didelė. Jos grindų plotas sudaro virš 300,000 kvadratinį pėdų plotą. Virš 1000 tarnautojų pasitiks klientus ir juos aptarnaus. Jai vadovaus Louis Fox--manager ir Henry Brown--superintendent. Fox su May Co. jau dirba 35 metai, o Brown atvyksta iš Chicagos, ten dirbęs didelėse krautuvėse.

AUTOMOBILISTŲ DĖMESIUI!

1304 East 9 Str., prie pat St. Clair, telef. TO 1-1673 atidarytas naujas, erdvus, lietuviškas garažas

Quik Auto Service, Inc.

Taisoma moderniausiomis priemonėmis stabdžiai ir visi stabdymo mechanizmai, išmetimo vamzdžiai ir duslintuvai - "mufflers", motorų reguliavimas - "tune-up" ir analizavimas, vožtuvų šlifavimas, radijo ir visų elektros įrengimų taisymas.

Darbas atliekamas greitai, sąžiningai ir žemomis kainomis PRANO GRIGONIO priežiūroje.

Atidaryta kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro

LIETUVIŠKI SCRIAI, JUODA DUONA, AUKŠČIAUSIOS RŪSIOS RŪKYTI KUMPIAI, DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAIUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti ..... Nurodykit prekę

Nurodykit adresą: ..... Name

No. Street City State

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAin 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudus-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

GERESNI NAMŲ STATYTOJAI

VISUOMET ĮSTATO

MONCRIEF šildymą ir oro vėsinimą

THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

LIETUVIŲ KLUBAS

ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Įlicensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

KAS IR KUR?

* DR. J. BARTKUS -- Vilties Draugijos pirmininkas, su ponia buvo išvykę atostogų į Montrealį, New Haven ir kitur. Atostogaudamas rūpinosi, kad Dirva pasiektų dar didesnę lietuvių skaičių, todėl su artimaisiais lankytose vietose aptarė platini planą.

* LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS XXI TOMAS jau išspausdintas ir atiduotas iškyklai. Šį tomą redagavo dr. J. Girnius ir jis apima Oda - Pareiga, Jame rašo 161 bendradarbis, o 23 dar talkino Lietuvos vietovėms. Tomas iliustruotas 318 nuotraukų; Palanga ir Panevėžys iliustruoti ir visai mūsų spaudoje nematytomis nuotraukomis.

* LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES FONDO pirmininko adresas: E. Čekienė--87-80 96 St., Woodhaven 21, N. Y. Iždininko adresas: L. Tamošaitis--90-34 78 St., Woodhaven 21, N. Y.

* DAILININKĖ LIJOLĖ M. ŽIDONYTĖ, baigusi Yale Universiteto meno skyrių magistro laipsniu, šiuo metu (liepos 12--rugiūčio 20 d.) išstatė savo darbus Southern Connecticut State College, Dail. L. Židonytė, su tėvais gyvena New Haven, Conn.

* LIGIJA IR BRONIUS BIELIUKAI grįžo iš atostogų, kurias praleido Floridoje, pas N. ir O. Karašus. L. Bieliukienė rugp. 21 d. iš New Yorko išskrenda tarptautiniais reikalais į San Francisco, Calif. ir ta proga aplankys ir Los Angelej gyvenančius gimines ir draugus.

* GENEROLAS P. PLECHAVIČIUS iš Chicagos, atostogavo New Yorke pas seseris ir švogertį dr. P. Legecką ir brolių dr. L. Plechavičių.

* ANT. BERNOTAS, Dirvos Filatelijos Kampelio redaktorius, atostogauja Montrealyje, Kanadoje.

* JONAS P. VAIČAITIS, Dirvos remėjas iš Akron, rugpiūčio 14 d. išvyko dviem savaitėm atostogų į St. Louis, Missouri, New Orleans La, Houston Tex.

* JONAS BORTKEVIČIUS, praleidęs atostogas Kanadoje, grįžo į New Yorką aplankydamas savo motiną su jos anuke Rūta Katskili kalnuose, kurios ten tebevasaroja lietuviškoje atmosferoje.

* BRONIUS SILIŪNAS, Dirvos bičiulis iš Chicagos, atsiuntė dvi naujas prenumeratas.

* J. GUMBELEVIČIUS, iš St. Louis, savo artimiesiems užsakė Dirvą į Vokietiją.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

DEŠINĖJE: sukaktuvininkas Vincas Alksninis kalba, šalia stovi prof. Senas ir prieky sėdi Liudvika Alksninienė. APAČIOJE: dalis svečių, susirinkusių pasveikinti sukaktuvininką.

NAUJA LIETUVIŲ TAUTINIO SĄJŪDŽIO VADOVYBĖ

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Centro Valdyba, pasiremama Lietuvių Tautinio Sąjūdžio Vadovybės nuostatais, savo š. m. rugpiūčio 15 dienos posėdyje nutarė deleguoti į naują Lietuvių Tautinio Sąjūdžio Vadovybę šiuos asmenis:

Vytautą Abraitį, Povilą Ališauską, Dr. Bronių Nemicką, Vincą Rastenį ir Antaną Seniką. Ši sudėtis netrukus bus papildyta dar keliais nariais, nes Lietuvių Tautinio Sąjūdžio Vadovybės nuostatai numato, kad, be Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos penkių narių, į Sąjūdžio Vadovybę deleguojama Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos du nariai, o kitų kraštų tautiniai junginiai po vieną narį.

Visi 5 naujosios Lietuvių Tautinio Sąjūdžio Vadovybės nariai yra buvę ir ligšiolinėje Sąjūdžio vadovybėje, rinktoje korespondenciniu būdu 1957 metais.

Nauja Lietuvių Tautinio Sąjūdžio Vadovybė yra iš eilės ketvirthoji, tačiau pirmoji po Lietuvių Tautinio Sąjūdžio persitvarkymo.

Lietuvių Tautinio Sąjūdžio pirmininkais ligšiol yra buvę: Balyš Gaidžiūnas, Vincas Rastenis ir Dr. Bronius Nemickas.

Vincas Alksninis atšventė 75 metų sukaktį

Mansfield Center, Conn., nuosavame ūkyje, Vincas Alksninis, liepos 23 d. atšventė savo 75-rių metų sukaktį. Ji subūrė netik sukaktuvininko vaikų ir brolio Vaclovo šeimas, bet taip pat jo prietelių iš senų ir dabartinių laikų, o taip pat ir jaunimo gausų būrį. Jų tarpe buvo prof. Senas su ponia ir profesorius labai vaizdžiai ir gražiai visiems susirinkusiems apibūdino jubiliatą, įvertindamas jį, kaip didelį Lietuvos patriotą.

Vincas Alksninis, kilimo iš gražiosios Džulkijos, yra vienas ankstyvųjų lietuvių ateivių Amerikon, atvykęs čia pradžioje šio šimtmečio. Pradėjęs gyvenimą nuo Pittsburgo anglių kasyklų, vėliau gyveno New Yorke, dar vėliau New Haven mieste, kol, pagaliau, jo ūkininkiška širdis patraukė jį vėl į ūkį, kur jis ir dabar gyvena.

Miestuose jis visą laiką buvo judrus darbuotojas lietuviškoje

Buenos Aires (Argentinoje) gyvenantis Juozas Janulis seniai giminių ir bičiulių rately atšventė 70 metų amžiaus sukaktį. Janulis nuo pat atvykimo į Argentiną įsitraukė į lietuvišką veiklą ir išaugino lietuviškai susipratusią šeimą. Jo namuose lietuviams visad randa šiltą priėmimą. Janulis taip pat žinomas, kaip didelis bitininkas, jo bitynas "Šaltinis" Buenos Aires pakraštyje aprūpina daugelį lietuvių skaniu medumi. Nuotraukoje dalis svečių pokilio metu su sukaktuvininku. Pirmoj eilėj sėdi iš kairės: Ona Janulionienė, sukaktuvininkas Juozas Janulis, Petronėlė Pogoreckienė ir marti Ona Janulionienė. Stovi: Jonas Čičiūnas, Jonas Petronis, Ona Ožinskienė, Petronienė, Vytautas Janulionis ir Vytautas Petronis su žmona Rene.

Pr. Ožinsko nuotrauka

Lietuviai Argentinos filme

Dirvoje jau buvome minėję, kad Argentinoje pagamintas dokumentinis filmas Pavandeniu (Rio abajo). Tame dokumentiniame filme pagrindinius vaidmenis vaidina lietuviai. Dabar tas filmas jau rodomas Argentinos ki-

nuose. Argentinos Lietuvių Balsas apie tą filmą duoda tokių naujesnių žinių:

Plačiai išgarsintas dokumentinis filmas "Rio abajo" (Pavandeniu), direktoriaus Enrique Dawi pagaminta Jbicuy salose pagai buv. Argentinos prezidento sūnaus Laborio Justo veikalą.

Entre Rios provincijos salos Jbicuy apima pusę milijono hektarų. Dabar jau apie 140,000 ha apsodinta miškais. Filme parodoma, kaip ten nei vienas žmogus negyveno. Banditas nušauja pirmą ten pasirodžiusį žmogų ir krausto jo kišenius. Apiplėšiamasai nuduria banditą. Vėliau du banditai nužudo į tas salas valtele atsiviršį žmogų. Pavandeniu paleidžiamas pirmojo nušautojo lavonas ir antrojo vaiką su valtele.

Pirmieji ateiviai, įsikūriantieji tose salose yra lietuviai. Jie kerta piktžoles, kasa griovius, statosi namelius.

"El Lituanos" (Andrius Ramanauskas) tampa pavyzdžiu, kaip per sunkų darbą ir pasiaukojimą praktiniais langai civilizacijon ir žmoniškai įsikuriam dykumose. Bet šioje gyvenimo kovoje susgera ir miršta jo jaunametis sūnus; darbo metu miršta ir žmona, puikiai tą rolę vaidinant mokytoja Sofija Oželytė Nalivaikienė. Pačiam Ramanauskui suparalizuojama pusė kūno. Pasveikęs, jau prie gražaus savo namelio atsiedęs, savo išauginto miško dalį medžių pardavęs, skaito "Argentinos Lietuvių Balsą".

Puikiai vaidina ir Lidia Aušra Nalivaikaitė, kuri atvykusi salon vietinį vaiką kalbina lietuviškai "gerą dieną". Bet tas tik paklausia "como"? Susidraugauja su Lituanos šeima ir mirties patalę gulnčiam Ramanauskučiui į delną įspaudžia dovanėlę: du šokolado gabalėlius, sakydamas "chocolatines". Jaudiną momentai matant įsikuriančių pastangas.

Filmoje matosi ir studentas Ramutis Nalivaika: gelbsti iš potviniio savo tėvų galvijus. Pats mokytojas V.V. Nalivaika stebi, kaip Ramanauskas su savo kaimynu Miščenka, sprendžia rubežiaus (ežių) klausimą. Vincas Kazakevičius atveža pirmus kolonistus.

Filmoje girdisi lietuviškos muzikos garsai: Vytauto Cibavičiaus akordeonas, Pietaujant po grynų dangumi girdisi "Daug daug dainelių"...

Pastatoma mokykla. Valtimi suvežami mokiniai. Nalivaikaitė padeda savo kaimynų vaikui numerius rašyti.

Iš vietinių didesnes roles turi Gonzalez ir Gamara.

Salose padaugėja gyventojų skaičius. Kada plaukia gražus motorinis laivelis ir jame pilna jaunimo, pasigirsta lietuviška sutartinė: Buvo gera gospadinė, gero vyro žmona. Ji ilgai ir gražiai skamba. Tai nuopelnas Vyt. Cibavičiaus choristų. "Rio abajo" originale autorius

mini Čekoslovakus. Tik čia suminėti lietuvių dėka ir pasišventimu, filmon įdėti lietuviško motyvai, sudaranti tokią gražią propagandą geram Argentinos lietuvių vardui. Kadangi direktorius Dawi buvo pradėjęs filmuoti pagal originalą, tai liko tūlių nelietuviškų vardų: Jan ir t.t. Ir kadangi filma buvusi per ilgą, tai direktorius ją apkarpė. Labai gaila, kad neišėjo Nalivaikų Lietuva, kur daugiausia darbo atlikta. Vienok, visa kas čia pasakyta ir parodymas lietuvių, kaip pirmųjų šios šalies pelkių sausintojų, miškų sodintojų ir pirmųjų kelių tiesėjų į salų civilizaciją, mums teikia pasididžijimą. Kas iš mūsų nėra išliejus prakaito lašo savo pasirinktos antrosios tėvynės Argentinos pagražinimui ir praturtinimui!

Pirmą "Rio abajo" rodymo dieną kine Iguazu dalyvavo visa pp. Nalivaikų šeima. Buvo padarytos nuotraukos televizijai. Buvo ir kiti filmoje dalyvavę saliečiai. Nebuvo tik Andriaus Ramanauskas, kuris esąs Urugvajuje. Daugelis stebisi, kaip saliečiai taip gerai vaidina. Ponia Nalivaikienė yra mokytoja, kelis metus studijavusi Vytauto Didžiojo Universitete Kaune. Ramanauskas dirbo Lietuvos Pasiuntinybėje prie min. Dr. Šaulio. Ant jų pečių ir ant šviestaplaukės mokinės Nalivaikaitės daugiausia rėmėsi kūrybingų lietuvių atstovavimas.

Klaidos pavardėse (Nalibaika, Ramanauska) pataisytinios. Bet patsai dykumų civilizavimo atvaizdavimas yra istorinis dokumentas. Malonu, kad šiame darbe lietuvių parodomai kaip pirmieji ir darbsčiausi Argentinos dykumų civilizatojai. La Nación, La Prensa, Clarin, El Mundo, Noticias Graficas, La Razon, Critica ir kiti Argentinos dienraščiai ir žurnalai labai plačiomis recenzijomis apžvelgia "Rio abajo" filmą ir pagarbiai sumini salose įsikūrusių Argentinos lietuvių vardą.

KOLUMBIJOJ MINĖTAS LIETUVOS PAVERGIMAS

Medellino lietuvių kolonija nuo rugpiūčio 3 iki 7 d. minėjo Lietuvos pavergimo dvidešimtmetį. Tą savaitę Medellino mieste buvo išdalyta virš 5000 ispanų kalba atsišaukimų. Mieste buvo iškabinta keli šimtai atatinamų plakatų.

Rugiūčio 4 d. per septynias radijo stotis buvo transliuotas lietuviškas radijo pusvalandis.

Rugiūčio 3 d. per radiją Sinfonia buvo transliuoti du radijo pusvalandžiai, kuriuos pravedė Bolivarianos Universiteto studentas Algis Čypas.

Rugiūčio 7 d. Maria Quesliadora bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos už kenčiančią Lietuvą. Pamaldas laikė Medellino vyskupas.

TORONTO

NAUJAS LNT PIRMININKAS

Lietuvos Nepriklausomybės Talką sudarančių organizacijų Komiteto pilnumos posėdis įvyko Lietuvių Namuose rugpiūčio 10 d. Pirmininko pavaduotojas V. Skrinskas taręs trumpą žodį pasiūlė aptarti ir išspręsti kai kuriuos neatidėtinus reikalus. Pirmoj eilėj buvo renkamas pirmininkas. LNT Komiteto pirmininku išrenkamas P. Bastys.

Toliau ėjo suvažiavimo reikalų aptarimas Chicagoje ir kartu paliesta ateities veiklos plėtimo ir eilė kitų klausimų.

STOVYKLAVO 150 LIETUVIUKŲ

Tėvų Pranciškonų vasarvietėje, prie Georgian įlankos, vaikųčių stovykla buvo baigta rugpiūčio 13 d. Stovykloje tikrai gražiai praleido poros savaitių laiką apie 150 berniukų ir mergaičių, įsigydami naudingų žinių apie mūsų tėvynę Lietuvą ir bendrai sustiprėdami fiziniai ir dvasiniai.

DR. KL. LIUTKUS, žymus LAS veikėjas, gydosį St. Joseph ligoninėje. Draugai vienminčiai ir artimieji linki jam kuogreičiau pasveikti.

IŠ LB CENTRO VALDYBOS VEIKLOS

Pastaruoju metu tiek Dirvoje, tiek kituose laikraščiuose, tiek asmeniškai ir betarpiškai vienas kitas parodo savo susirūpinimą, kad žiauriai varžomoji ir smaugiamoji kūryba, kartkartėmis pasiekianti mus iš kankinamos tėvynės, yra nepakankamugriežtumu atmetama. Reikia pripažinti, kad daugelis mūsų tuo domimės.

Bet ne kiekvienas sugeba giliau įžvelgti bei ramia sąžine išskirti tai, kas yra vertinga. O juk žinome, kad nors ir rečiau, patenka į mūsų rankas visai kitokių dalykų: meninių ir mokslinių naujienų, kurių ir turinys ir pobūdis mus džiugina, gavina ir net jaudina. Tokiam dvasios veržlumui susėti, patyrinėti ir galų gale pripažinti, CV yra nusprendusi sudaryti specialią komisiją atskirtiems lietuvių kultūros reikalams. Valdība numano, kiek tatal ją pareigoja, tad stengsis patenkinti visus, kam tas svarbu ar brangu.

Daug laiko reikalauja LB įstatų pakaitimui bei papildymų projektų aptarimas. Pagirtina, kad artimesni ir nuoširdesni veikėjai siunčia valdybai nemažai gerai apgalvotų siūlymų. Pati įgytoji įvairių darbų praktika, santykių bei formalumų vėžėse lyg jau ragina patogiau persirikiuoti, praktiškiau, be apsunksinančių stabdžių. Manoma dar šiais metais atlikti nežiurimų reformų jas panagrinėjus artimiausiame suvažiavime.

Vladas Brazulius

NAUJA STUDENTŲ VADOVYBĖ

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Centro Valdyba pareigomis pasiskirstė:

Romas Stakauskas--pirmininkas, 6550 So. Albany Ave., Chicago, Ill.

Nijolė Remeikytė--vicepirmininkė, 1616 So. 49th Ct., Cicero 50, Ill.

Giedrė Griškėnaitė--sekretorė, 4558 No. Kostner, Chicago, Ill.

Kęstutis Paulikas--iždininkas, 5616 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

Eristidas Bičiūnas--narys Algirdas Budreckas--užsienio skyriaus vedėjas

Daiva Audėnaitė--rytinių pakraščių įgaliotinė ir socialinių reikalų vedėja, 252 Cleveland St., Brooklyn, N.Y.

Dėmesio!

Naujiems skaitytojams Dirvos prenumerata metams tik 8 doleriai!